

**UCHWAŁA NR V/34/2015
RADY POWIATU SEJNEŃSKIEGO**

z dnia 20 marca 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2014 – 2020.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 595, 645, z 2014 r. poz. 379, 1072) w związku z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182, z 2012 r. poz. 1544 i 1548, z 2013 r. poz. 509, 1650, z 2014 r. poz. 567, 598, 1004, 1146, 1188) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2014 - 2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Ryszard Grzybowski

Załącznik do Uchwały Nr V/34/2015
Rady Powiatu Sejneńskiego
z dnia 20 marca 2015 r.

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

W SEJNACH

STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W POWIECIE SEJNEŃSKIM

NA LATA 2014 - 2020

SEJNY 2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ I	
Charakterystyka powiatu sejneńskiego i podstawowe dane statystyczne	7
1.1 Powiat Sejneński	7
1.2. Diagnoza problemów społecznych w powiecie sejneńskim w ujęciu pomocy społecznej	11
1.2.1 Bezrobocie	11
1.2.2 Ubóstwo	18
1.2.3 Niepełnosprawność i osoby starsze.....	20
1.2.4 Alkoholizm i narkomania	28
1.2.5 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	31
1.2.6 Przemoc w rodzinie	35
ROZDZIAŁ II	
Pomoc społeczna w powiecie sejneńskim - potencjał instytucjonalny.....	39
2.1. Podstawowe akty prawne	39
2.2. Zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej	39
2.3. Potencjał instytucjonalny powiatu sejneńskiego	44
2.3.1. Instytucje pomocy i integracji społecznej.....	45
2.3.2. Instytucje rynku pracy.....	48
2.3.3. Instytucje reintegracji społeczno-zawodowej.....	49
2.3.4. Inne instytucje.....	50
ROZDZIAŁ III	
Strategia powiatu	60
3.1. Analiza SWOT	60
3.2. Obszary i kierunki działań z zakresu pomocy społecznej na lata 2014 – 2020	63

3.2.1. Cel główny strategii	63
3.2.2. Cele strategiczne, szczegółowe oraz wskaźniki strategii	63
3.3. Wdrażanie, monitorowanie, prognoza zmian oraz ewaluacja strategii	71
PODSUMOWANIE	73
WYKAZ TABEL	74
BIBLIOGRAFIA	75

WSTĘP

Szczególnym elementem procesu transformacji w Polsce było odejście od centralnie zarządzanej gospodarki planowej oraz reaktywowanie samorządu terytorialnego. Z dniem 5 czerwca 1998 roku została przyjęta ustawa o samorządzie powiatowym, samorządzie województwa oraz administracji rządowej w województwie. Obowiązujący od 1999 roku model administracji publicznej warunkuje podział określonych ustawowo zadań publicznych oraz konieczność wypracowania skutecznego modelu pomocy społecznej. Szczegółowe zadania nałożone na gminę, powiat i województwo określa znowelizowana ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy do zadań powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”[#].

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie mogą pokonać wykorzystując własne zasoby i uprawnienia.

Ciągle niewystarczające środki przeznaczone na pomoc społeczną popychają do poszukiwania innych, jak najskuteczniejszych metod i form działania na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy i wsparcia. Zadaniem pomocy społecznej jest wypracowanie takich metod wsparcia oraz podejmowanie takich działań, które umożliwią tym osobom samodzielną egzystencję, pozwolą zaspokoić podstawowe potrzeby, zapewnią skuteczną realizację ról społecznych, stworzą możliwość rozwoju, a także umożliwią jak najdalszą integrację ze środowiskiem. Skuteczna pomoc oznacza również uwolnienie osób i rodzin od uzależnienia od uprawnień do pomocy społecznej, poprzez eliminację i ograniczenie dysfunkcji oraz wyprowadzanie z grupy ryzyka, w każdym przypadku, gdy jest to tylko możliwe[#].

Traktując ważność tych zagadnień za priorytet, poniższa strategia jest próbą podejścia do problemów społecznych na terenie powiatu sejneńskiego w sposób całościowy, innowacyjny i kreatywny. Podstawowym jej celem jest próba podejmowania takich działań i form wsparcia, które nastawione są przede wszystkim na: wzmacnianie postaw aktywnych, wdrażanie modelu pomocy zintegrowanej, wprowadzanie rozwiązań systemowych oraz silne powiązanie działań instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Ma stanowić podstawę do wdrażania względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany tych zjawisk występujących w obrębie lokalnej społeczności, które oceniane są negatywnie.

Dokument ten jest uwarunkowany prawnie i dotyczy wszystkich podmiotów, których działalność obejmuje problematykę społeczną. Pośrednio na jej kształt oddziałują również inne akty prawne mające wpływ na poprawę funkcjonowania lokalnej społeczności. Wymienić tu można chociażby: ustawę o samorządzie gminnym, ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz inne.

W celu rzetelnego opracowania strategii niezbędne jest przeprowadzenie konsultacji i skonfrontowanie zarówno wiedzy i doświadczeń, jak również potrzeb zauważanych przez pracowników różnorodnych instytucji i organizacji. Pozwoli to uwzględnić wszystkie obszary problemowe, określić potrzeby i zasoby powiatu oraz sformułować podstawowe cele i działania. Ponadto zapewni to lepszą współpracę międzyinstytucjonalną, a tym samym umożliwi skuteczniejszą pomoc osobom wymagającym wsparcia oraz efektywniejsze wdrażanie pozytywnych wzorców interwencji społecznych.

Strategia jest również dokumentem, który umożliwia ubieganie się o zewnętrzne środki finansowe na realizację projektów społecznych w związku z czym ważne jest aby w Strategii nie pominąć istotnych zagadnień poszczególnych instytucji.

W związku z powyższym prace nad strategią rozpoczęliśmy od zorganizowania spotkania przedstawicieli różnych instytucji i organizacji społecznych działających w Powiecie Sejneńskim wraz z prośbą o wytypowanie i zgłoszenie osób do prac roboczych nad opracowaniem dokumentu. Na spotkanie zaproszona została również Pani Małgorzata LAWDA- specjalista z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku, która była moderatorem spotkania. W ten sposób powstał zespół do opracowania strategii, w skład którego weszli przedstawiciele takich instytucji i organizacji jak:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Miejski i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Sąd Rejonowy w Sejnach,
- CARITAS w Sejnach,

W oparciu o doświadczenia w rozwiązywaniu doraźnych problemów wyżej wymienionych jednostek wyznaczyliśmy sześć głównych obszarów problemowych strategii, do których na zasadzie konsensusu zaliczyliśmy: długotrwałe bezrobocie, kryzys rodziny, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, problem alkoholizmu i uzależnień, marginalizację grup społecznych oraz kształtowanie świadomości społeczności lokalnej w sferze pomocy społecznej.

Następnie Starosta Powiatu Sejneńskiego wystąpił do wszystkich wójtów oraz burmistrza z prośbą o wskazanie celów, wskaźników oraz zadań wraz z harmonogramem ich realizacji przez poszczególne jednostki organizacyjne gminy, miasta (instytucje pomocy społecznej, oświaty, kultury, zdrowia, organizacje pozarządowe i inne). Jednocześnie prosiliśmy o wyznaczenie osoby do udziału w pracach nad opracowaniem Strategii, a w późniejszym okresie do jej wdrażania i monitoringu.

Dalsze prace nad strategią były prowadzone w oparciu o indywidualne konsultacje z przedstawicielami konkretnych jednostek oraz przy wykorzystaniu opracowanych przez nie materiałów i sprawozdań.

Strategia składa się z trzech rozdziałów. Rozdział I dotyczy charakterystyki powiatu sejneńskiego oraz diagnozy występujących problemów społecznych w ujęciu pomocy społecznej. W rozdziale II dokonano diagnozy pomocy społecznej w powiecie sejneńskim. Natomiast rozdział III poświęcony jest strategii powiatu i zawiera takie kluczowe elementy jak: analiza SWOT, wyznaczenie celu głównego oraz celów strategicznych i szczegółowych oraz określenie systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii.

ROZDZIAŁ I

CHARAKTERYSTYKA POWIATU SEJNEŃSKIEGO I PODSTAWOWE DANE STATYSTYCZNE

1.1 Powiat Sejneński

Powiat sejneński jest jednym z 14 powiatów województwa podlaskiego. Położony jest w północno - wschodniej części Polski i graniczy z dwoma powiatami: od strony zachodniej z powiatem suwalskim, a od strony południowej z powiatem augustowskim. W pozostałej części graniczy z Republiką Litewską i Białorusią. Stolicą powiatu jest miasto Sejny - główne ogniwo sieci osadniczej tego regionu. W skład powiatu sejneńskiego wchodzi Miasto Sejny oraz 4 gminy wiejskie: Giby, Krasnopol, Puńsk i Sejny.

Poniższa mapa obrazuje rozmieszczenie terytorialne gmin powiatu.

Źródło: Strona Powiatu Sejneńskiego[#]

Powiat sejneński cechuje się jednym z najwyższych wskaźników bezrobocia w województwie podlaskim, który pozostaje niezmiennie wysoki. Na dzień 30 września 2013 roku stopa bezrobocia wyniosła 19,7%. Bezrobocie w powiecie sejneńskim ma charakter strukturalny i długotrwały. Według danych GUS w okresie ostatnich 10 lat, stopa bezrobocia zmieniała się w sposób bardzo dynamiczny. W roku 2005 bezrobocie wynosiło 23,5%, w kolejnych latach nieznacznie zmniejszało się i na koniec 2008 roku wynosiło 17,5%. W związku ze znacznym spowolnieniem gospodarczym, wymuszającym na przedsiębiorcach ograniczenia kosztów i prowadzącym do pogorszenia sytuacji na rynku pracy w 2012 roku bezrobocie w powiecie sejneńskim wzrosło do poziomu 20,4%.

W powiecie sejneńskim, z wyłączeniem miasta Sejny, występuje charakterystyczny rodzaj deprivacji, który jest typowy dla obszarów gorzej rozwiniętych gospodarczo, za czym idzie wykluczenie z rynku pracy poszczególnych kategorii osób bezrobotnych, wykluczenie z konsumpcji, gorszy dostęp i jakość usług w zakresie ochrony zdrowia i edukacji. Mimo tego, na terenie powiatu funkcjonują organizacje i stowarzyszenia, które działają w celu rozwoju więzi społecznych i aktywności lokalnej. Zdecydowanie pod względem ilości takich instytucji wyróżnia się miasto Sejny, w którym jest zarejestrowanych najwięcej podmiotów pozarządowych. Na terenie powiatu działa między innymi Lokalna Grupa Działania „Sejneńszczyzna”, która podejmuje działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, aktywizuje społeczność lokalną, promuje, wspiera oraz upowszechnia realizację Lokalnej Strategii Rozwoju.

Wielu mieszkańców powiatu jest bez pracy, co oznacza, iż ich środki finansowe są ograniczone. Konsekwencją tego jest fakt życia na niskim poziomie materialnym, lub groźba takiej sytuacji, co skutkować może ryzykiem wykluczenia społecznego, które oznacza ograniczenie szans danych osób w pełnym funkcjonowaniu w społeczeństwie. Wykluczenie społeczne oznaczać może niższe szanse korzystania z edukacji, posiadania pracy oraz sprostania potrzebom materialnym i niematerialnym. Co ważne, wykluczenie społeczne nie dotyczy tylko samych bezrobotnych, ale też ich rodzin.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym zaprezentowano dane liczbowe na temat liczby rodzin objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej, funkcjonujących w powiecie sejneńskim.

TABELA nr . Rodziny korzystające z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Sejneńskiego w 2012 roku.

LP	GMINA	Bezrobotni ogółem	Ubóstwo liczba rodzin	Niepełnosprawność liczba rodzin	Alkoholizm liczba rodzin	Wielozietność liczba rodzin	Przemoc w rodzinie-ofiary liczba

							rodzin
1.	GIBY	302	144	74	9	32	0
2.	KRASNOPOL	325	138	52	3	31	2
3.	PUŃSK	310	132	12	6	28	8
4.	MIASTO SEJNY	571	177	36	8	19	0
5.	GMINA SEJNY	324	149	40	8	0	0
	RAZEM:	1.832	740	214	34	110	10

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2012r. woj. podlaskiego

Analizując powyższe zestawienie zauważyć należy, iż problemy z jakimi najczęściej borykają się rodziny powiatu sejneńskiego to bezrobocie i ubóstwo. Dane statystyczne wskazują na fakt, iż na terenie powiatu ze świadczeń pomocy społecznej korzysta 110 rodzin wielodzietnych.

Gminy zróżnicowane są pod względem ilości mieszkańców, a również ilością instytucji i organizacji, przez które organizowana jest pomoc społeczna.

Liczba mieszkańców powiatu sejneńskiego na dzień 31.12.2013 wynosiła 20.891 osób. Podstawowe dane dotyczące ludności powiatu, z rozbiciem na poszczególne gminy oraz wykazaniem stosunku kobiet do mężczyzn obrazuje poniższa tabela:

Tabela nr 2. Ludność Powiatu Sejneńskiego (stan na 31.12.2013r.).

Wyszczególnienie	Powierzchnia [km2]	Liczba mieszkańców	Liczba		Kobiety na 100 mężczyzn	Gęstość zaludnienia [osób/km2]
			K	M		
Powiat Sejneński	855	20.891	10.466	10.425	100	24
Miasto Sejny	4	5.650	2.977	2.673	111	1.412
Giby	323	2.904	1.447	1.457	99	9
Krasnopol	172	3.912	1.899	2.013	94	23
Puńsk	138	4.283	2.141	2.142	100	31
Sejny	218	4.142	2.002	2.140	94	19

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku[#]

Jak wynika z powyższej tabeli najwięcej ludności zamieszkuje w Mieście Sejny a następnie w Gminie Puńsk a najmniej mieszkańców jest w Gminie Giby.

Podstawowymi funkcjami, które spełnia powiat są : produkcja rolna, produkcja leśna i funkcja turystyczno – wypoczynkowa. Natomiast podstawowymi funkcjami miasta Sejny są: funkcja usługowa o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie edukacji, służby zdrowia, handlu, kultury, obsługi, rolnictwa i administracji, obsługa ruchu turystycznego na Pojezierzu Sejneńskim.

Na terenie powiatu sejneńskiego infrastruktura w zakresie pomocy i integracji społecznej oraz rynku pracy jest słabo rozwinięta. Zauważa się brak podmiotów świadczących specjalistyczną pomoc społeczną. Ogranicza się ona jedynie do działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej tj. PCPR i OPS-ów. Biorąc pod uwagę instytucje rynku pracy widzimy, iż jedynym podmiotem realizującym zadania w tym zakresie jest Powiatowy Urząd Pracy. Niewielkie dochody własne samorządów powodują znaczne braki kadrowo - lokalowe w jednostkach organizacyjnych powiatu. Od wielu lat pomoc społeczna boryka się z problemem zwiększania kompetencji i zlecania nowych zadań bez przeznaczenia na ten cel środków finansowych, przypisując je do

zadań własnych samorządu. Efektem takiej sytuacji jest znaczące przeciążenie pracowników pomocy społecznej oraz rynku pracy co bezpośrednio przedkłada się na efektywność i jakość pracy.

1.2. Diagnoza problemów społecznych w powiecie sejneńskim w ujęciu pomocy społecznej

1.2.1. Bezrobocie.

Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu „bezrobotny” – oznacza to osobę niezatrudnioną i niewykonywującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie, nieuczącą się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy[#].

Bezrobocie nie tylko samo jest problemem społecznym, ale leży także u podstaw wielu innych kwestii społecznych. I tak np. szczególnie długotrwale bezrobocie związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. Stąd bardzo często obszary długotrwałego bezrobocia pokrywają się w danym społeczeństwie z obszarami ubóstwa. To z kolei może spowodować pojawienie się rozmaitych patologii społecznych.

Powiat sejneński nie stanowi naturalnego rynku pracy dla jego mieszkańców. Co prawda większość osób pracujących, zatrudniona jest w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w powiecie sejneńskim. Należy jednak zauważyć, iż w powiecie sejneńskim w przeciągu ostatnich kilku lat, występuje ujemne saldo migracji na pobyt stały. Oznacza to, że więcej osób z powiatu wyjeżdża, niż do niego przyjeżdża. Obecnie odnotowuje się także ciągły wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym, który jednak nie idzie w parze ze wzrostem popytu na pracę. Część osób w wieku produkcyjnym opuszcza powiat sejneński i podejmuje zatrudnienie w innych powiatach województwa podlaskiego, w innych województwach lub też podejmuje zatrudnienie za granicą. Powiat sejneński cechuje się jednym z najwyższych wskaźników bezrobocia w województwie podlaskim, które pozostaje niezmiernie wysokie. Sytuacja na lokalnym rynku w powiecie sejneńskim, a wraz z nią stopa bezrobocia, uległa wyraźnym wahaniom. Według danych GUS w okresie ostatnich 10 lat stopa bezrobocia zmieniła się w sposób bardzo dynamiczny. W roku 2005 stopa bezrobocia wynosiła 23,5%. W kolejnych latach stopa bezrobocia nieznacznie zmniejszyła się i na koniec 2008 roku wynosiła 17,5%. W kolejnych latach w związku ze znacznym spowolnieniem gospodarczym, wymuszającym na przedsiębiorcach ograniczenia kosztów i prowadzącym do pogorszenia sytuacji na rynku pracy stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sejneńskim na koniec grudnia 2012 roku wynosiła 20,4 % (w woj. podlaskim 14,7 %; w Polsce 13,4 %). Analogicznie na koniec grudnia 2013 roku wynosiła 20,8 % (w woj. podlaskim 15,1 %; w Polsce 13,4 %). Oznacza to iż stopa bezrobocia w ciągu roku w powiecie wzrosła o 0,4 %.

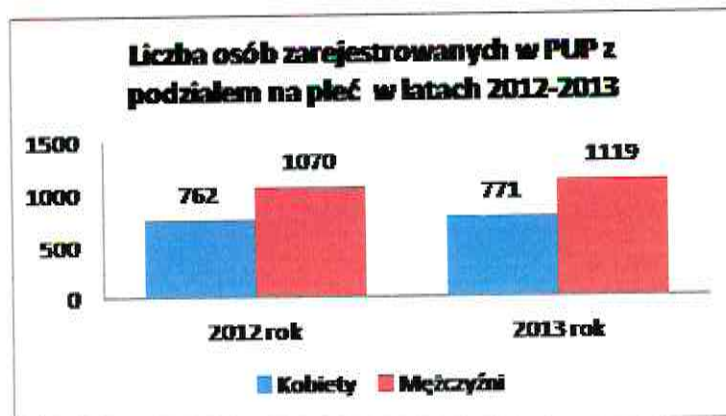
Niestety popyt na pracę w powiecie sejneńskim jest generowany przez niewielką liczbę zakładów pracy z czego zdecydowaną większość stanowią małe zakłady produkcyjne i jednoosobowe firmy zajmujące się usługami, drobnym rzemiosłem i handlem, często zatrudniające pracowników. Sytuacja ekonomiczna małych firm nie jest łatwa, rynek sejneński nie jest bardzo rozbudowany, co prowadzi do trudności rozwojowych.[#]

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2012 w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności możemy zauważyć iż największy odsetek przedsiębiorstw w powiecie sejneńskim stanowią firmy działające na branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodów – 294 podmioty, w branży budownictwo – 130 podmiotów, pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 119, a także rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 104 podmioty.[#]

Bezrobotni z podziałem na płeć.

Na koniec grudnia 2012 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sejnach wynosiła 1.832 osoby, w tym liczba kobiet stanowiła mniej niż połowę ogółu a mężczyźni stanowili 58,40% całego ogółu zarejestrowanych osób. Natomiast na koniec 2013 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sejnach wynosiła 1.890 osób, w tym liczba kobiet wzrosła lecz również nadal stanowiła mniej niż połowę ogółu. Liczba mężczyzn w 2013 roku w stosunku do ubiegłego wzrosła i stanowiła 59,20 % całego ogółu zarejestrowanych osób.

Liczbę osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sejnach z podziałem na płeć przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Sejnach

Powyższy wykres obrazuje przewagę mężczyzn wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie pracy w Sejnach.

Bezrobotni zamieszkujący tereny wiejskie.

Zdecydowana większość mieszkańców utrzymuje się z pracy w rodzinnych gospodarstwach rolnych. Dominują gospodarstwa indywidualne powyżej 15 h. Jednakże dochodowość z produkcji rolnej jest bardzo słaba, powoduje ubożenie ludności i zmusza do poszukiwania innych źródeł utrzymania. Dodatkowo duży problem stanowią byli pracownicy pegeerów, którzy bez własnej ziemi i braku kwalifikacji nie mają możliwości uzyskania pracy.

Liczbę osób bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie w powiecie sejneńskim obrazuje poniższa tabela:

Tabela nr 3. Liczba osób bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie w powiecie sejneńskim w latach 2012 i 2013 w poszczególnych gminach.

Wyszczególnienie	m. Sejny		gm. Sejny		gm. Giby		gm. Krasnopol		gm. Puńsk		RAZEM	
	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet
Rok 2012	571	230	324	137	302	135	325	142	310	118	1.832	762
Rok 2013	579	226	347	132	309	146	342	149	313	118	1.890	771

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach (załącznik nr 7 do sprawozdania MPIPS 01).

Z powyższych informacji wynika, iż w 2012 roku osoby zamieszkałe na wsi (bez Miasta Sejny) stanowiły 68.83% ogółu bezrobotnych, tj. 1.261 osoby, w tym 532 kobiet. Natomiast w 2013 roku liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi wzrosła i stanowiła 69.36 % ogółu bezrobotnych, tj. 1.311 osoby, tym 545 kobiet.

Bezrobotni z podziałem na wiek.

Najliczniejszą grupę osób bezrobotnych w 2012 roku stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25 –34 lata (581 osoby, tj. 31.71% ogółu bezrobotnych). Najmniej liczna grupa to bezrobotni w wieku 60 lat i więcej (47osób, tj. 2.56 % ogółu bezrobotnych).

Na koniec grudnia 2013 r. również najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne w przedziale wiekowym 25 –34 lata (595 osoby, tj. 31,5 % ogółu bezrobotnych) a najmniej liczną grupę stanowili bezrobotni w wieku 60 lat i więcej (58 osoby, tj. 3,1 % ogółu bezrobotnych).

Poniższy wykres przedstawia liczbę osób bezrobotnych wg wieku w latach 2012-2013.

Tabela nr 4. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sejnach wg wieku w latach

2012-2013.

Wyszczególnienie	2012		2013	
	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety
18 – 24 lata	406	173	420	173
25 – 34 lata	581	267	595	256
35 – 44 lata	333	134	357	148
45 – 54 lata	314	130	317	125
55 – 59 lat	151	58	143	69
60 i więcej	47	0	58	0
RAZEM	1.832	762	1.890	771

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach (załącznik nr 1 do sprawozdania MPIPS 01)

Powyższe dane obrazują, że w ostatnich dwóch latach najliczniejszą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25 – 34 lata. Liczebność tej grupy zwiększa się mimo to, że część bezrobotnych podwyższa swoje kwalifikacje i podejmuje prace. Jest to związane m.in. z corocznym napływem absolwentów.#

Bezrobotni z podziałem na poziom wykształcenia.

Poniższe tabele przedstawiają liczbę osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sejnach w latach 2012 -2013.

Tabela nr 5. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sejnach wg poziomu wykształcenia w latach 2012 i 2013.

Wykształcenie	2012		2013	
	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety
Wyższe	160	109	182	119
Policealne i śr. Zawodowe	460	219	508	214
Średnie ogólnokształcące	283	169	283	163
Zasadnicze zawodowe	372	87	387	101
Gimnazjum i poniżej	557	178	530	174
Ogółem	1.832	762	1.890	771

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach (załącznik nr 1 do sprawozdania MPIPS 01)) stan na dzień 31.12.2012r i 31.12.2013r.

Z powyższych Tabel wynika, iż na koniec grudnia 2012 roku wśród zarejestrowanych bezrobotnych najwięcej osób posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej (557 osób, tj. 30,40 % ogółu bezrobotnych) oraz wykształcenie Policealne i śr. Zawodowe (460 osób, tj. 25,10% ogółu bezrobotnych). Natomiast najmniej osób odnotowano z wykształceniem wyższym tj. 160 osób co stanowi 8,73 % ogółu bezrobotnych.

W 2013 roku wśród zarejestrowanych bezrobotnych najwięcej osób posiadało wykształcenie gimnazjalne (530 osób, tj. 28 % ogółu bezrobotnych) oraz wykształcenie Policealne i śr. Zawodowe (508 osób, tj. 26,9 % ogółu bezrobotnych). Najmniejszą liczbę osób tak jak w roku 2012 odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (182 osób co stanowiło 9,62 % ogółu wszystkich bezrobotnych).

Bezrobotni będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Sejnach będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Tabela 6. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Status	Stan na koniec kwartału IV 2012 roku		Stan na koniec kwartału IV 2013 roku	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Do 25 roku życia	406	173	420	173

Długotrwale bezrobotne	1227	491	1180	457
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	131	131	124	124
Powyżej 50 roku życia	379	138	380	139
Bez kwalifikacji zawodowych	699	328	728	331
Bez doświadczenia zawodowego	665	268	682	263
Bez wykształcenia średniego	929	265	917	275
Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	111	91	114	82
Które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	58	1	60	1
Niepełnosprawne	23	8	27	13
Ogółem:	1724	699	1776	715

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPi PS – 01, Sprawozdanie o runku pracy (PUP Sejny)

Według stanu na koniec IV kwartału 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sejnach było zarejestrowanych 1832 osób bezrobotnych, w tym 1724 osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, co stanowiła 94,10 % całego ogółu zarejestrowanych osób. Natomiast według stanu na koniec IV kwartału 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sejnach liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych, w tym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wzrosła o 52 osoby i stanowiła 93,96 % całego ogółu zarejestrowanych osób.

1.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo odnosi się do osób, których środki materialne i socjalne są niewystarczające do zaspokojenia podstawowych potrzeb, a poziom ich życia obniża się poza minimum socjalne miejsca zamieszkania.

Ubóstwo jest zjawiskiem złożonym i wielowymiarowym. Stąd też nie ma jednej powszechnie obowiązującej definicji ubóstwa, a liczebność i charakterystyka społeczno- demograficzna populacji ubogich zależą w dużym stopniu od przyjętej konwencji pomiaru. Ubóstwo możemy mierzyć w sposób absolutny, odnosząc się jedynie do np. braku wystarczającej ilości pieniędzy, pozwalającej na zaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych. Ubóstwo może mieć również charakter relatywny – mierzymy je wówczas jako nierówności społeczne, odniesione np. do średniej lub mediany dochodów. Należy również zauważyć, że pomiar biedy może dotyczyć jednego wymiaru tego zjawiska albo też uwzględnić jego wielowymiarowość.[#]

Ubóstwem są zagrożone przede wszystkim te osoby, które zostały wyparte z rynku pracy na skutek bezrobocia. Skala zagrożenia potęgowana jest w sytuacji rodzin niepełnych, w tym kobiet samotnie wychowujących dzieci, wielodzietnych, niskich kwalifikacji czy niepełnosprawności. W ujęciu przestrzennym w najtrudniejszej sytuacji znajdują się te grupy społeczne, które żyją w województwach o szczególnie trudnej sytuacji zatrudnieniowej.[#]

Tabela nr 7. Skala ubóstwa w Powiecie Sejneńskim w 2011 roku.

Wyszczególnienie	Rok 2011		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	na wsi	
Powiat Sejneński	740	559	2450
Miasto Sejny	177	0	477
Giby	144	140	492
Krasnopol	138	138	508
Puńsk	132	132	436
Gmina Sejny	149	149	537

Tabela nr 8. Skala ubóstwa w Powiecie Sejneńskim w 2012 roku.

Wyszczególnienie	Rok 2012		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	na wsi	
Powiat Sejneński	767	596	2459
Miasto	171	0	448

Sejny			
Giby	134	134	456
Krasnopol	137	137	476
Puńsk	151	151	469
Gmina Sejny	174	174	610

Tabela nr 9. Skala ubóstwa w Powiecie Sejneńskim w 2013 roku.

Wyszczególnienie	Rok 2013		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	na wsi	
Powiat Sejneński	795	606	2443
Miasto Sejny	189	0	472
Giby	131	131	427
Krasnopol	148	148	481
Puńsk	159	159	490
Gmina Sejny	168	168	573

Źródło: Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej (opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań rocznych MPIPS-03 Ośrodków Pomocy Społecznej, kierowane do Ministra Pracy i Polityki Społecznej)

W powiecie sejneńskim w 2011 roku z powodu ubóstwa ośrodki pomocy społecznej udzieliły pomocy 1299 rodzinom (2450 osobom w rodzinach), w tym 559 rodzinom ze wsi. Analogicznie w 2012 roku pomoc otrzymały 1363 rodziny (2459 osób w rodzinach), w tym na wsi 596 rodziny. W roku 2013 ośrodki pomocy społecznej udzieliły pomocy 1401 rodzinom (2443 osobom w rodzinach), w tym 606 rodzinom ze wsi.[#]

Powyższe dane jedynie w pewnym stopniu odzwierciedlają rzeczywistą skalę problemu. Z roku na rok liczba osób korzystających z wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej wzrasta, czyli problem ubóstwa się pogłębia. Pomoc jest przyznawana coraz większej liczbie rodzin. Wzrasta także liczba osób mieszkających na terenach wiejskich, którzy korzystają z pomocy Ośrodków.

1.2.3. Niepełnosprawność i osoby starsze.

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk oraz problemów społecznych we współczesnym świecie. Znaczenie tego problemu jest uwarunkowane rozmiarami oraz powszechnością występowania niepełnosprawności w populacji, a również konsekwencjami, jakie niesie w sferze indywidualnej i społecznej.

Regulacje dotyczące udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym zawiera m.in. ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ustawa ta definiuje niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.[#]

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Na podstawie w/w ustawy PCPR udziela dofinansowania osobom posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się, technicznych, na zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz do turnusów rehabilitacyjnych.

Tabela nr 10. Liczba wypłaconych dofinansowań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2011r.

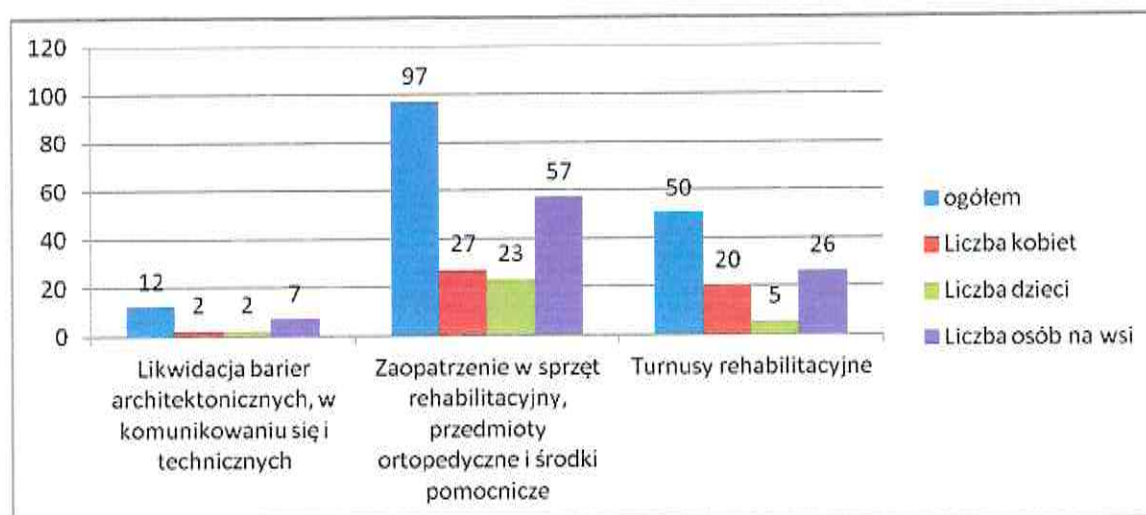
Wyszczególnienie	Liczba wypłaconych dofinansowań	Kobiety	Dzieci	Wieś
Likwidacja barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych	12	2	2	7

Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	97	27	23	57
Turnusy rehabilitacyjne	50	20	5	26
Razem	159	49	30	90

Źródło: Dane ze sprawozdania rzeczowo-finansowego samorządu powiatowego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON za IV

kwartał 2011 roku.

Wykres- Liczba wypłaconych dofinansowań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2011r.

Źródło: Dane ze sprawozdania rzeczowo-finansowego samorządu powiatowego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON za IV

kwartał 2011 roku.

Powyższe dane przedstawiają liczbę osób objętych wsparciem z zakresu rehabilitacji społecznej. W roku 2011 z likwidacji barier funkcjonalnych skorzystało łącznie 12 osób niepełnosprawnych, w tym 2 kobiety, 2 dzieci i 7 osób niepełnosprawnych zamieszkujących tereny wiejskie. Natomiast w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze zaopatrzone zostały 97 osoby niepełnosprawne, w tym 27 kobiet, 23 dzieci oraz 57 osób zamieszkujących tereny wiejskie. Na turnus rehabilitacyjny pojechało 50 osób niepełnosprawnych, z czego 20 kobiet, 5 dzieci i 26 osób zamieszkujących tereny wiejskie.

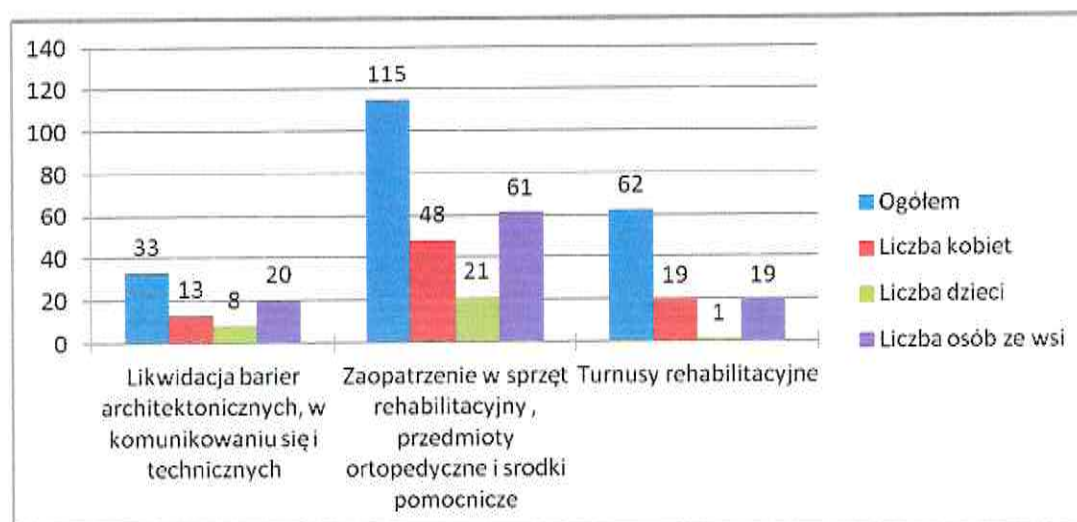
Tabela nr 11. Liczba wypłaconych dofinansowań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2012r.

Wyszczególnienie	Liczba wypłaconych dofinansowań	W tym liczba kobiet	W tym liczba dzieci	W tym liczba osób ze wsi
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	33	13	8	20
Zaopatrzenie w sprzęt	115	48	21	61

rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze				
Turnusy rehabilitacyjne	62	19	1	19
Razem	210	80	30	100

Źródło: Dane ze sprawozdania rzeczowo-finansowego samorządu powiatowego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON za IV kwartał 2012 roku.

Wykres Liczba wypłaconych dofinansowań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2012r.

Źródło: Dane ze sprawozdania rzeczowo-finansowego samorządu powiatowego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON za IV kwartał 2012 roku.

W/w dane przedstawiają liczbę osób objętych wsparciem z zakresu rehabilitacji społecznej. W roku 2012 z likwidacji barier funkcjonalnych skorzystało łącznie 33 osoby niepełnosprawne, w tym 13 kobiet, 8 dzieci i 20 osób niepełnosprawnych zamieszkujących tereny wiejskie. Natomiast w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze zostało zaopatrzone 115 osób niepełnosprawnych, w tym 48 kobiet, 21 dzieci oraz 61 osób zamieszkujących tereny wiejskie. Na turnus rehabilitacyjny pojechało 62 osoby niepełnosprawne, z czego 19 kobiet, 1 dziecko i 19 osób zamieszkujących tereny wiejskie.

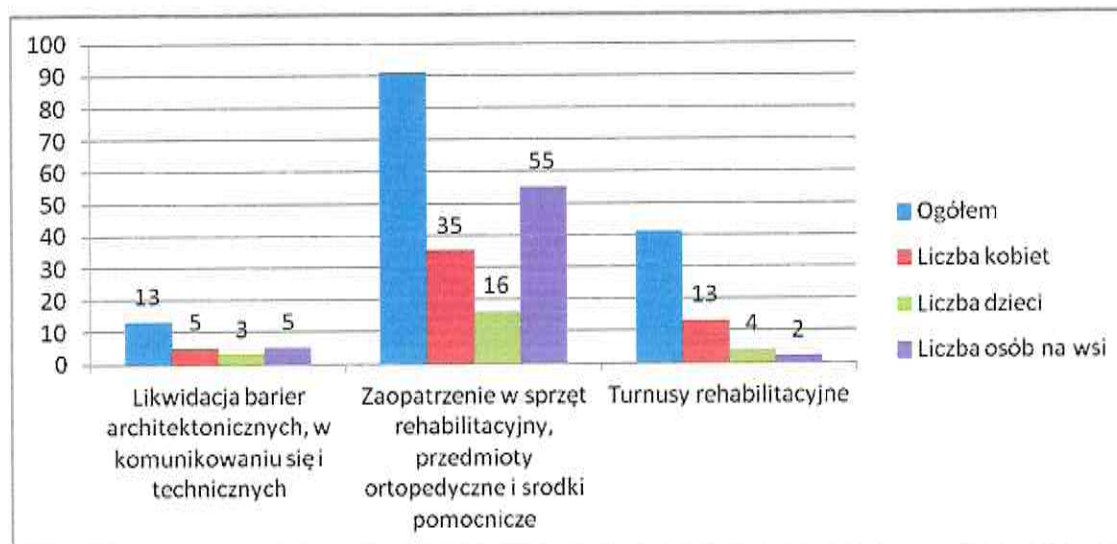
Tabela nr 12. Liczba wypłaconych dofinansowań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2013r.

Wyszczególnienie	Liczba wypłaconych dofinansowań	Kobiety	Dzieci	Wieś
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	13	5	3	5
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty	91	35	16	55

ortopedyczne i środki pomocnicze				
Turnusy rehabilitacyjne	41	13	4	20
Razem	145	53	23	80

Źródło: Dane ze sprawozdania rzeczowo-finansowego samorządu powiatowego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON za IV kwartał 2013 roku.

Wykres Liczba wypłaconych dofinansowań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2013r.

Źródło: Dane ze sprawozdania rzeczowo-finansowego samorządu powiatowego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON za IV kwartał 2013 roku.

Z powyższych danych wynika, że w roku 2013 objęliśmy wsparciem 145 osób niepełnosprawnych. Z likwidacji barier funkcjonalnych skorzystało łącznie 33 osoby niepełnosprawne, w tym 5 kobiet, 3 dzieci i 5 osób niepełnosprawnych zamieszkujących tereny wiejskie. Natomiast w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze zostało zaopatrzonych 91 osób niepełnosprawnych, w tym 35 kobiet, 16 dzieci oraz 55 osób zamieszkujących tereny wiejskie. Na turnus rehabilitacyjny pojechało 41 osób niepełnosprawnych, z czego 13 kobiet, 4 dzieci i 2 osoby zamieszkujące tereny wiejskie.

Tabela nr 13. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodków Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności w roku 2011.

Wyszczególnienie	Rok 2011		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	Na wsi	
Powiat Sejneński	214	177	554
Miasto Sejny	36	0	75
Gmina Giby	74	73	214
Gmina Krasnopol	52	52	145
Gmina Puńsk	12	12	21
Gmina Sejny	40	40	99

Źródło: Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej (opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań rocznych MPIPS-03 Ośrodków Pomocy Społecznej, kierowane do Ministra Pracy i Polityki Społecznej

Tabela nr 14. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodków Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności w roku 2012.

Wyszczególnienie	Rok 2012		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	Na wsi	
Powiat Sejneński	204	166	543
Miasto Sejny	38	0	79
Gmina Giby	59	59	175
Gmina Krasnopol	45	45	130
Gmina Puńsk	12	12	21
Gmina Sejny	50	50	138

Źródło: Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej (opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań rocznych MPIPS-03 Ośrodków Pomocy Społecznej, kierowane do Ministra Pracy i Polityki Społecznej)

Tabela 15. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodków Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności w roku 2013.

Wyszczególnienie	Rok 2013		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	Na wsi	
Powiat Sejneński	194	157	478
Miasto Sejny	37	0	66
Gmina Giby	53	53	161
Gmina Krasnopol	43	43	113
Gmina Puńsk	11	11	19
Gmina Sejny	50	50	119

Źródło: Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej (opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań rocznych MPIPS-03 Ośrodków Pomocy Społecznej, kierowane do Ministra Pracy i Polityki Społecznej)

Z w/w danych wynika, że w latach 2011-2013 w powiecie sejneńskim z tytułu niepełnosprawności ośrodki pomocy społecznej przyznały ogółem 612 świadczeń. Najwięcej osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej jest w Gminie Giby a najmniej w Gminie Puńsk. Analizując powyższe zauważyć należy, że liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni 3 lat w niewielkim stopniu maleje.

Sytuacja osób niepełnosprawnych w powiecie sejneńskim jest trudna. Główne problemy, z którymi borykają się osoby niepełnosprawne to przede wszystkim bariery architektoniczne, które utrudniają funkcjonowanie w najbliższym otoczeniu. Osoby niepełnosprawne często przebywają w domach, w których nie mają możliwości swobodnego poruszania się ze względu na istniejące bariery takie jak: schody, progi, nie przystosowana łazienka. Występowanie tych barier nie tylko utrudnia ale czasem wręcz uniemożliwia uczestnictwo w życiu społecznym. Dużym problemem jest również utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji. Ograniczone możliwości zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych takich jak: protezy, wózki inwalidzkie, aparaty słuchowe itp. jak również zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę. Nie bez znaczenia jest również możliwość edukacji osób niepełnosprawnych w ramach posiadanych umiejętności i możliwości oraz możliwość aktywizacji zawodowej.

Specyficzną grupę osób niepełnosprawnych stanowią osoby cierpiące na choroby psychiczne. Choroby te mają ciągle jeszcze negatywne konotacje w odbiorze społecznym. U ludzi z tym problemem występuje silny lęk przed dyskryminacją i poniżeniem, co z kolei często prowadzi do zatajania przez nich informacji o stanie zdrowia lub wycofywania się z życia społecznego.

Osoby starsze.

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne.

Postępujące zmiany społeczno – ekonomiczne, coraz szybszy postęp techniczno – informatyczny, wzrost stopy życiowej ludności, rozwój i osiągnięcia medycyny, przyczyniają się do wydłużenia życia ludzkiego. Konsekwencją jest szybszy wzrost liczby osób w podeszłym wieku. Starzenie się oznacza stopniowe

zmniejszenie rezerwy czynnościowej organizmu, które zmniejszają możliwość zachowania równowagi wewnątrzustrojowej. Starzenie się zależy od sposobu i warunków życia. Odmienne przebiega u mężczyzn i kobiet, inaczej na wsi i w mieście. Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Wychowanie i edukowanie społeczeństwa to niewątpliwie proces przygotowania się do procesu starzenia. Granice starości są bardzo płynne a sam proces starzenia się przebiega etapami. Najpierw jest etap starzenia się społecznego. Zakończenie pracy zawodowej i przejście na emeryturę, ograniczenie kontaktów społecznych, towarzyskich, zamykanie się w wąskim kręgu rodziny lub też popadanie w stagnację, marazm czy izolowanie się od innych. Później następuje starzenie fizyczne, stopniowe narastanie niewydolności funkcjonalnej. Starzenie zależy od sposobu i warunków życia.

Według danych epidemiologicznych ok. 95% Polaków starzeje się w sposób нефizjologiczny, wraz z wiekiem pojawia się niedośćność, niedowidzenie, głuchota, otępienie, niesprawność ruchowa.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia w niej trzy zasadnicze etapy starości:

od 60 –75 r. ż. – wiek podeszły,

od 75 –90 r. ż. – wiek starczy;

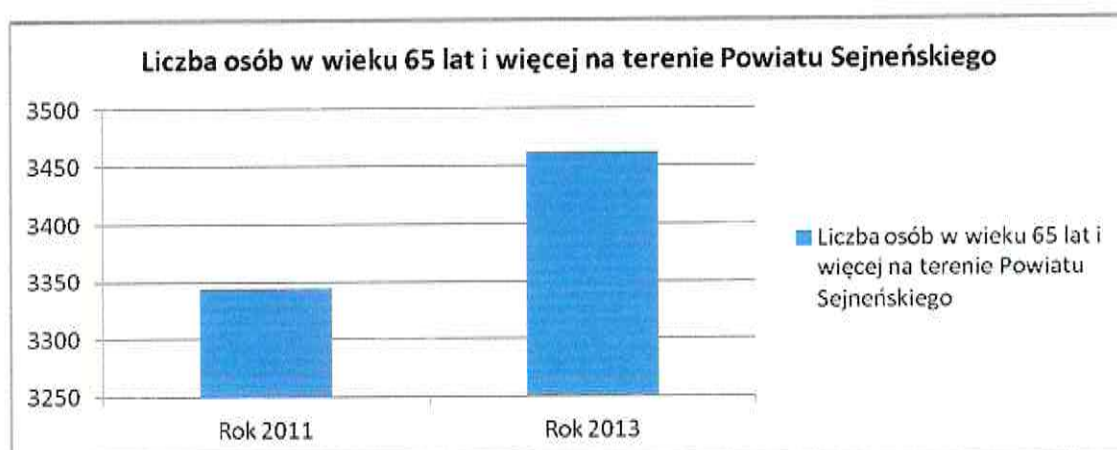
90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy, długowieczność.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: samotność, chorobę, inwalidztwo/niepelnosprawność, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności, uzależnienie funkcjonalne, które pogłębia brak – dostatecznej ilości i odpowiednich rodzajów – sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego.

Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych, jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego. Osoby starsze boją się nie tylko chorób i niepelnosprawności, ale także osamotnienia i nietolerancji, gdyż w dzisiejszych czasach panuje „kult młodości”.

Największym problemem osób starszych w Powiecie Sejneńskim są przede wszystkim schorzenia wieku podeszłego. Ponadto problemem jest poczucie osamotnienia wynikające m.in. z braku wystarczających ofert spędzania czasu wolnego.[#]

Ludność w wieku 65 lat i więcej w Powiecie Sejneńskim w roku 2011 oraz 2013:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z US w Białymstoku.

Z powyższych danych wynika, iż liczba osób w wieku 65 lat i więcej na przestrzeni lat 2011-2013 znacząco się zwiększyła.

1.2.4. Alkoholizm i narkomania

Zgodnie z kryteriami zawartymi w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób, Urazów i Przyczyn Zgonów, zespół uzależnienia od alkoholu, należy definiować jako chorobę chroniczną, postępującą i potencjalnie

śmiertelną oraz wieloczynnikową, bio-psycho-społeczną, uszkadzającą funkcjonowanie człowieka w sferze somatycznej, psychologicznej, społecznej i duchowej#.

Problemy alkoholowe to negatywne następstwa spożywania alkoholu, związane nie tyle z samym alkoholem, ile z nadmiernym jego spożyciem lub użyciem go w sytuacji ryzyka.

Alkohol dla wielu staje się zapomnieniem i ucieczką od trudnych sytuacji życiowych. Sprzyja temu wysoki wskaźnik bezrobocia, który wiąże się z postępującym ubożeniem społeczeństwa, jak również brak alternatyw spędzania wolnego czasu dla młodzieży. Problem ten staje się szczególnie istotny, gdyż wzorce nadużywania alkoholu bardzo często przechodzą na młodsze pokolenia, w ten sposób regularnie powiększając grono osób pijących. Dodatkowo niezmiernie „palącą” kwestią jest problem współzależnienia, czyli problem osób związanych z osobami nadużywającymi alkoholu.

W 2011 roku policjanci w powiecie sejneńskim, wobec osób nagminnie nadużywających alkoholu, skierowali ogółem 11 wniosków o leczenie odwykowe do Miejskiej i Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz do Prokuratury Rejonowej w Sejnach. W roku 2012 takich wniosków wpłynęło 47, zaś w roku 2013 skierowano ich 56. Analizując powyższe dane widzimy iż problem alkoholizmu na terenie naszego powiatu ma tendencje wzrostowe czego powodem jest kierowanie coraz więcej ludzi na leczenie odwykowe.

Problem nadużywania alkoholu obrazuje również ilość osób umieszczonych w pomieszczeniach do wytrzeźwienia w KPP w Sejnach. Dane te przedstawiają się w następujący sposób: w roku 2011 zatrzymano 77 osób, w roku 2012 - 97 osób, a w roku 2013 umieszczono do wytrzeźwienia 92 osoby. Przedstawione dane także potwierdzają tendencje wzrostową, w każdym kolejnym roku coraz więcej osób trafia do policyjnych pomieszczeniach do wytrzeźwienia#.

Na podstawie danych z KPP w Sejnach w roku 2011 ujawniono 14 osób nieletnich po użyciu alkoholu. W roku 2012 takich osób było 11, a w roku 2013 były to już 23 osoby nieletnie spożywające alkohol. Należy zauważyć także że wzrasta liczba młodzieży spożywającej alkohol.

Na terenie powiatu sejneńskiego występuje również problem narkomanii. W 2012 roku stwierdzono 20 popełnionych przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Natomiast w 2013 roku popełniono 4 przestępstwa. Na podstawie danych z KPP w Sejnach w 2012 roku ujawniono 2, a w 2013 roku – 1 osobę nieletnią zażywającą, udzielającą lub posiadającą środki odurzające.

Najpopularniejsze narkotyki to: marihuana, haszysz, amfetamina oraz tabletki ecstase, okresowo występują również LSD i heroina. Według danych udostępnionych przez sejneńską policję, dystrybucja tych środków odbywa się w miejscach, w których najczęściej zbiera się młodzież, takich jak: lokale gastronomiczne, opuszczone budynki, garaże, klatki i piwnice bloków#.

Problem narkomanii dotyka przede wszystkim ludzi młodych. Związany jest z problemami osobistymi i rodzinnymi, ciężkimi warunkami życia, brakiem pozytywnych wzorców, wpływem nieodpowiedniego środowiska, brakiem alternatyw spędzania czasu wolnego oraz rozwoju osobistego, czy też chęcią ucieczki od rzeczywistości, która jawi się jako trudna i nieprzyjemna.

Jak wynika z informacji Sądu Rejonowego w Augustowie VII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w Sejnach w latach 2011-2013 w Powiecie Sejneńskim nadzorem kuratora w sprawach obowiązku poddania się leczeniu w poradni leczącej uzależnienia od środków odurzających zostało objętych 60 osób.

Tabela nr 16. Alkoholizm - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej roku 2011.

Wyszczególnienie	Rok 2011		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	Na wsi	
Powiat Sejneński	30	23	84
Miasto Sejny	7	0	14
Giby	8	8	27
Krasnopol	3	3	6
Puńsk	6	6	22
Gmina Sejny	6	6	15

Tabela nr 17. Alkoholizm - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej roku 2012.

Wyszczególnienie	Rok 2012		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	Na wsi	
Powiat Sejneński	34	26	96
Miasto Sejny	8	0	20
Giby	9	9	32
Krasnopol	3	3	6
Puńsk	6	6	18
Gmina Sejny	8	8	20

Tabela nr 18. Alkoholizm - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej roku 2013.

Wyszczególnienie	Rok 2013		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	Na wsi	
Powiat Sejneński	28	21	68
Miasto Sejny	7	0	13
Giby	6	6	18
Krasnopol	5	5	8
Puńsk	5	5	16
Gmina Sejny	5	5	13

Źródło: Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej (opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań rocznych MPIPS-03 Ośrodków Pomocy Społecznej, kierowane do Ministra Pracy i Polityki Społecznej)

Analizując powyższe zestawienia widzimy że liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w roku 2012 wzrosła a następnie w roku 2013 zmalała. Najwięcej osób dotkniętych problemem alkoholizmu zamieszkuje na terenie Gminy Giby a najmniej w Gminie Krasnopol.

1.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywać pierwsze doświadczenia w zakresie współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura i więzi rodziny; atmosfera panująca w domu; warunki bytowe i materialne, poziom wykształcenia oraz stosowane metody wychowawcze rodziców.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród klientów pomocy społecznej, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Klienci pomocy społecznej wyróżniają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, w niektórych przypadkach pojawia się przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców.

W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są „same sobie” większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, alkohol, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczenia dzieci i młodzieży w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar rodzinnej przemocy są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach pomocowych.

Znaczącą część klientów systemu pomocy społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia

równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniają się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości. Wyuczona bezradność prowadzi do zjawiska sieroctwa, które związane jest ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych.

Rodzina dysfunkcyjna nie spełnia podstawowych zadań, które należą do jej istoty: nie zapewnia odpowiedniego klimatu emocjonalnego, nie zaspokaja potrzeb materialnych, duchowych, nie daje zaplecza dla zaspokojenia potrzeb emocjonalnych czy choćby warunków realizacji podstawowego obowiązku szkolnego. Najistotniejszymi skutkami marginalizacji i wykluczenia społecznego rodzin dysfunkcyjnych są: konflikty z prawem, trudności w nauce, nieumiejętne wykorzystanie czasu wolnego, rozluźnienie więzi rodzinnych, brak motywacji do dalszej nauki, brak samoakceptacji, brak motywacji do samorozwoju, problemy zdrowotne, izolacja, zanik ambicji, trudności wychowawcze, poczucie niższości, przemoc w rodzinie, osamotnienie, wzrost zachowań patologicznych, negatywne wzorce dla dzieci, konflikty rodzinne. Ponadto bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych najczęściej wiąże się z innymi niekorzystnymi dysfunkcjami, takimi jak: bezrobocie, nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie, kryzysy i kłótnie w rodzinie oraz nieumiejętność pełnienia ról rodzicielskich czy małżeńskich.

Tabela nr 19. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej w roku 2011.

Wyszczególnienie	Rok 2011		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	Na wsi	
Powiat Sejneński	145	131	607
Miasto Sejny	13	0	41
Giby	34	33	134
Krasnopol	36	36	156
Puńsk	16	16	67
Gmina Sejny	46	46	209

Tabela nr 20. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej w roku 2012.

Wyszczególnienie	Rok 2012		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	Na wsi	
Powiat Sejneński	172	157	722
Miasto Sejny	15	0	53
Giby	27	27	105
Krasnopol	41	41	180
Puńsk	16	16	68
Gmina Sejny	73	73	316

Tabela nr 21. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej w roku 2013.

Wyszczególnienie	Rok 2013		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	Na wsi	
Powiat Sejneński	169	155	719
Miasto Sejny	14	0	50
Giby	21	21	89
Krasnopol	35	35	159
Puńsk	17	17	77

Źródło: Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej (opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań rocznych MPIPS-03 Ośrodków Pomocy Społecznej, kierowane do Ministra Pracy i Polityki Społecznej)

W Powiecie Sejneńskim obserwuje się dość wysoki procent rodzin dotkniętych problemem bezradności opiekuńczo wychowawczej. Jak wynika z powyższych tabel w 2011 roku z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ośrodki pomocy społecznej udzieliły wsparcia 145 rodzinom (607 osobom w rodzinach), w tym 131 rodzinom ze wsi. W 2012 roku pomoc otrzymały 172 rodziny (722 osoby w rodzinach), w tym ze wsi 157 rodziny. Natomiast w 2013 roku wsparcie otrzymało 169 rodzin (719 osób w rodzinach), w tym 155 osoby ze wsi.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych niejednokrotnie jest przyczyną oddzielenia dzieci od rodziców biologicznych i organizowania im zastępczych form opieki.

Pojawia się problem sieroctwa społecznego, czyli problem dzieci, które w wyniku różnorodnych dysfunkcji swojej rodziny nie są otoczone opieką rodzicielską, są zaniedbane wychowawczo, a więzi emocjonalne zostają zerwane. Poniższe zestawienie obrazuje liczbę rodzin zastępczych w powiecie sejneńskim w kolejnych trzech latach.

Tabela nr 22. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Sejneńskim w latach 2011 – 2013.

2011		2012		2013	
Liczba rodzin	Liczba umieszczonych dzieci	Liczba rodzin	Liczba umieszczonych dzieci	Liczba rodzin	Liczba umieszczonych dzieci
28	49	30	47	32	57

Źródło: Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań rocznych MPIPS-03 Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, kierowane do Ministra Pracy i Polityki Społecznej)

Z powyższej tabeli wynika, iż w każdym kolejnym roku wzrasta liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Sejneńskiego. W związku z czym wzrasta ilość odbieranych dzieci z rodzin biologicznych, które zostają umieszczane w rodzinach zastępczych. W 2011 roku na terenie Powiatu Sejneńskiego funkcjonowało 28 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 49 dzieci. W roku 2012 funkcjonowało 30 rodzin zastępczych, w których było umieszczonych 47 dzieci. Natomiast w roku 2013 na terenie Powiatu Sejneńskiego funkcjonowały 32 rodziny zastępcze, w których przebywało 57 dzieci.

Na terenie Powiatu Sejneńskiego nie funkcjonują żadne placówki opiekuńczo wychowawcze, co w znacznym stopniu ogranicza możliwości zapewnienia opieki zastępczej dla dzieci. Ze względu na brak placówek opiekuńczo wychowawczych na terenie naszego powiatu, jedyną formą pieczy zastępczej są rodziny zastępcze. Ze względu na zmiany prawa w roku 2012 tj. wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz stale wzrastającą wrażliwość społeczną na zaniedbywanie dzieci obserwujemy coraz częstsza ingerencję sądów we władzę rodzicielską. Świadczą o tym powyższe zestawienia z których wynika że rośnie liczba rodzin zastępczych. Aby móc zapewnić odbieranym dzieciom odpowiednią opiekę jesteśmy zmuszeni stale poszukiwać kandydatów na rodziców zastępczych oraz tworzyć rodziny zastępcze zawodowe. W chwili obecnej funkcjonują 4 rodziny zastępcze zawodowe. Dużym problemem staje się fakt braku kandydatów na rodziców zastępczych. Problem ten widoczny staje się w całym kraju. Niemalże każdego dnia spływają do PCPR zapytania z całej Polski o możliwości przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej.

1.2.6. Przemoc w rodzinie.

Przemoc stała się nieodłączną częścią naszego życia. Na każdym kroku jesteśmy narażeni na atak ze strony innych ludzi. Wszyscy spotykamy się z przemocą i najczęściej na scenie życia. Publikacje naukowe wskazują, że odgrywamy jedną z trzech ról: ofiary, sprawcy lub świadka, a wielu z nas ma doświadczenie z każdą z nich.[#]

Przemoc staje się towarem sprzedawanym w licznych programach telewizyjnych, jest główną atrakcją filmów czy gier komputerowych. Ma swojego „odbiorcę” wśród niemal wszystkich grup wiekowych. Pomimo, iż przemoc czy agresja jako forma zachowań społecznych istniała od zarania dziejów we wszystkich kulturach

i religiach, to właśnie obecnie obserwujemy zjawisko swoistego rozkwitu, eskalacji przemocy, a równocześnie wzrastającego nią zainteresowania naukowców oraz osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy.[#]

Rodzina jest podstawowym środowiskiem życia człowieka, w którym wzrasta, rozwija się, formułuje poglądy, utrwała normy i zasady postępowania czy obyczaju. Jednocześnie z założenia rodzina powinna być miejscem gdzie czujemy się bezpiecznie, jesteśmy kochani i akceptowani. Istnieją jednak rodziny, w których jednostka odczuwa strach, lęk, doświadcza poniżenia, jest miejscem „piekła”. Obraz takiej sytuacji ma miejsce w rodzinach z problemem przemocy.[#]

Przemoc w rodzinie może przybierać wiele różnorodnych form, od fizycznego lub seksualnego ataku do emocjonalnego poniżania współmałżonka, rodzica, dziecka czy osoby starszej a nawet zaniedbywanie osób zależnych. Rodziny dotknięte problemem przemocy przestają pełnić jedną ze swoich podstawowych funkcji, jaką jest zapewnienie bezpieczeństwa swoim członkom.

Mimo że w Polsce coraz częściej rozmawia się na temat przemocy w szerokim znaczeniu tego słowa (przemoc w rodzinie, w szkole lub innych instytucjach, w pracy), jednakże najpopularniejszym jest zagadnienie przemocy w rodzinie. Dzięki rozległym badaniom pojawia się coraz więcej informacji na ten temat, co z założenia powinno przyczynić się do wzrostu wiedzy o problemie. Jednakże nadal istnieje przekonanie, że skala zjawiska przemocy w rodzinie jest niewielka i obejmuje ona osoby z niższych warstw społecznych, często w sprzężeniu z innymi dysfunkcjami w rodzinie. Jest to jednak mylne myślenie.

Badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i polityki Społecznej z 2007r. stwierdzają, że problem przemocy w rodzinie dotyczy średnio około połowy rodzin. Jednocześnie badania pokazały, iż częściej niż co trzeci polak doświadczył w swoim życiu jakiejś formy przemocy od kogoś z najbliższego otoczenia, a co piąty był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego.[#]

Przeciwdziałanie problemowi przemocy w rodzinie przypisane zostało dla szeregu instytucji rządowych i samorządowych. Działania skierowane zarówno do sprawców jak i ofiar przemocy w rodzinie podejmują sądy, prokuratura, policja, powiaty, gminy, oraz organizacje pozarządowe.

Na terenie Powiatu Sejneńskiego brak jest placówek specjalistycznego wsparcia i pomocy w tym ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Najbliższe ośrodki mieszczą się w Suwałkach oraz Kolnie. Powiat Sejneński podpisał porozumienia z w/w ośrodkami dotyczące zapewnienia wsparcia i pomocy dla mieszkańców naszego powiatu.

Poniższe zestawienia obrazują zjawisko przemocy w rodzinie w Powiecie Sejneńskim w latach 2011-2013.

Tabela nr 23. Dane dotyczące przemocy w rodzinie w Powiecie Sejneńskim w latach 2011-2013.

LP	PRZEMOC W RODZINIE, PODJĘTE DZIAŁANIA	ROK 2011		ROK 2012		ROK 2013	
		Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
1.	Liczba interwencji dot. przemocy w rodzinie.	113		97		139	
2.	Ilość wdrożonych niebieskich kart.	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
		39	74	24	73	46	93

Źródło: Informacja dot. porządku i bezpieczeństwa oraz występujących patologii na terenie Powiatu Sejneńskiego w latach 2011-2013.

Z powyższego zestawienia wynika, iż liczba interwencji policji dotyczących przemocy w rodzinie w roku 2012 w porównaniu do 2011r. spadła a następnie rok później tj w 2013r. znacząco wzrosła. Obserwujemy, iż skala zjawiska przemocy częściej występuje na wsi. Widzimy również, iż we wszystkich zgłoszonych przypadkach interwencji policji dotyczących przemocy w rodzinie założone zostały niebieskie karty.

Tabela nr 24. Dane dotyczące sprawców przemocy w rodzinie w Powiecie Sejneńskim w latach 2011-2013.

L P	SPRAWCY PRZEMOCY	ROK 2011			ROK 2012			ROK 2013		
		KOBIETY	MĘŻCZYŹN I	NIELETN I	KOBIETY	MĘŻCZYŹN I	NIELETNI	KOBIETY	MĘŻCZYŹN I	NIELETNI
1.	Ogółem W tym:	7	104	2	4	94	0	15	125	0
2.	Po spożyciu	5	65	0	1	52	0	4	75	0

	alkoholu									
3.	Po spożyciu alkoholu umieszczonych do wytrzeźwienia	5	45	0	1	46	0	3	55	0

Źródło: Informacja dot. porządku i bezpieczeństwa oraz występujących patologii na terenie Powiatu Sejneńskiego w latach 2011-2013.

Z powyższego zestawienia wynika, iż w większości przypadków przemoc była stosowana przez mężczyzn, rzadziej przez kobiety a jedynie w 2 przypadkach sprawcami przemocy domowej były osoby nieletnie. Zauważyć należy także że w większości przypadków przemoc stosowana była po spożyciu alkoholu czego efektem było umieszczenie sprawcy przemocy w policyjnych pomieszczeniach do wytrzeźwienia.

Tabela nr 25. Dane dotyczące ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Sejneńskim w latach 2011-2013.

LP	OFIARY PRZEMOCY	ROK 2011			ROK 2012			ROK 2013		
		KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	MAŁOL.	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	MAŁOL.	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	MAŁOL.
1.	Ogółem W tym:	110	19	67	96	13	82	129	30	50
2.	Wszczęte post. w kier. znęcania się	11			12			15		

Źródło: Informacja dot. porządku i bezpieczeństwa oraz występujących patologii na terenie Powiatu Sejneńskiego w latach 2011-2013.

Analizując powyższe zestawienie widzimy, że w latach 2011-2013 w większości przypadków ofiarami przemocy w rodzinie były kobiety wraz z dziećmi. W nielicznych przypadkach bo jedynie w 38 w ciągu trzech lat wszczęte zostały postępowania w kierunku znęcania się fizycznego i psychicznego nad osobą. Widzimy także że rośnie liczba mężczyzn będących ofiarami przemocy.

ROZDZIAŁ II

POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE SEJNEŃSKIM – POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY

2.1. Podstawowe akty prawne.

Wśród wielu uregulowań prawnych odnoszących się do problematyki społecznej do najważniejszych należą:

- Ustawa o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.),
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1456 z późn. zm.),
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225, ze zm.),
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.),
- Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie (tj. Dz.U. 2014 poz. 1118 z późn. zm.),
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012r. poz. 1356 z późn. zm.),
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124),
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 788, 1529, z późn. zm.)
- Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 ze zm)
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.).

2.2. Zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej.

Cechą współczesnego państwa jest dążenie do decentralizacji władzy, czyli przekazanie jej uprawnień jednostkom administracyjnym. Państwo jako organ scentralizowany nie jest w stanie precyzyjnie określać problemów społecznych i zaspokajać potrzeb socjalnych ludzi zamieszkujących różne części kraju. Decentralizacja władzy wiąże się z doktryną subsydiarności/pomocniczości państwa, która stanowi, że rola państwa powinna być jasno sprecyzowana oraz że państwo nie powinno wkraczać w te dziedziny życia oraz te problemy, które ludzie i inne niepaństwowe organizacje są w stanie rozwiązać i rozstrzygać w oparciu o własne zasoby.

Samorząd terytorialny, jako organ najbliższy sytuacji społecznej i socjalnej swoich członków, posiada największe możliwości szerokiego rozwiązywania pojawiających się problemów.

Obowiązująca od 1999 roku reforma samorządowa przyczyniła się do utworzenia samorządów powiatowych. Podstawowym szczeblem władzy samorządowej jest gmina, następnie powiat i województwo, które wykonują określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, a także posiadają osobowość prawną. Zadaniem samorządu terytorialnego są wszelkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, w szczególności zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, takich jak: zdrowie, kultura, pomoc społeczna, oświata, utrzymanie dróg publicznych, ochrona porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Szczegółowe zadania pomocy społecznej nałożone na gminę, powiat i województwo określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.). Poniżej zostały wymienione podstawowe zadania powiatu, jako że są one najistotniejsze dla niniejszej strategii.

Do podstawowych zadań powiatu określonych w ustawie o pomocy społecznej należy:

Zadania własne powiatu:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, mających trudności w integracji ze środowiskiem;
- 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 7) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 8) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 9) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 10) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 11) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;

- 12) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 13) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 14) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 15) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat:

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 4) udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej;#

Samorząd powiatowy realizuje również zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej na rzecz osób niepełnosprawnych. Zadania te określone zostały w art. 35a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.)

Do podstawowych zadań powiatu określonych w w/w ustawie należy:

- 1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - a) *rehabilitacji społecznej,*
 - b) *rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,*
 - c) *przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;*
- 2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt 1;
- 3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt 1, oraz rocznej informacji z ich realizacji;
- 4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 5) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- 6a) finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
- 7) dofinansowanie:
 - a) *uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,*
 - b) *sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,*
 - c) *zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,*

- d) *likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,*
 - e) *rehabilitacji dzieci i młodzieży,*
 - f) *usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika;*
- 8) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
 - 9) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
 - 9a) przyznawanie środków, o których mowa w art. 12a;
 - 9b) realizacja zadań, o których mowa w art. 26, art. 26d i art. 26e;
 - 9c) zlecanie zadań zgodnie z art. 36;
 - 10) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej;
 - 11) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
 - 12) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
 - 13) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

2.3. Potencjał instytucjonalny Powiatu Sejneńskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Stanowi podstawę do wdrażania względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany tych zjawisk występujących w obrębie lokalnej społeczności, które oceniane są negatywnie.

Dokument ten jest uwarunkowany prawnie i dotyczy wszystkich podmiotów, których działalność obejmuje problematykę społeczną.

Pomoc społeczna winna funkcjonować w oparciu o instytucje i placówki, które umożliwiają pełną realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Dodatkowo skuteczność realizowanych zadań w dużym stopniu zależy od przestrzegania zasady partnerstwa, czyli współpracy i dialogu pomiędzy wszystkimi podmiotami polityki społecznej przy równości prawa głosu i współodpowiedzialności za podejmowane działania. Współdziałanie i współpraca pomiędzy instytucjami oraz partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, kościołami i związkami wyznaniowymi, a także osobami fizycznymi i prawnymi umożliwia podejmowanie działań o charakterze kompleksowym.

2.3.1. Instytucje pomocy i integracji społecznej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach funkcjonuje od dnia 1 stycznia 1999r.

PCPR realizuje następujące zadania:

- **Pomoc rodzinie i dziecku** : organizowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów umieszczonych w nich dzieci; przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pokrywanie wydatków związanych z kontynuowaniem nauki osobom opuszczającym niektóre typy placówek oraz rodziny zastępcze; poradnictwo specjalistyczne i rodzinne; działania ukierunkowane na integrację zawodową i społeczną osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; udzielanie wsparcia w postaci pracy socjalnej, prowadzenie poradnictwa specjalistycznego i rodzinnego.

- **Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych** : dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych; dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych i urbanistycznych; dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się.

· **Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych** : zwrot kosztów organizacji nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych; zwrot wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne za zatrudnione osoby niepełnosprawne; finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych organizowanych przez PUP; udzielanie pożyczek osobom niepełnosprawnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej.

Ośrodki Pomocy Społecznej

W powiecie sejneńskim funkcjonuje pięć Ośrodków Pomocy Społecznej: miejski MOPS i cztery gminne: GOPS Giby, Krasnopol, Puńsk i Sejny. Jednostki te udzielają pomocy materialnej w postaci zasiłków pieniężnych, realizowanych z budżetu państwa – zadania zlecone oraz budżetu samorządowego – zadania własne, mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom bytowanie w godnych warunkach.

Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają również pomocy niepieniężnej, w postaci: pracy socjalnej, posiłków czy niezbędnego ubrania i in. zgodnie z zadaniami określonymi w art. 17 i 18 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz U z 2004r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).

Miejska i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych (MKRPA)

MKRPA i GKRPA są społecznymi komisjami działającymi na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi utworzonymi przez zespół ludzi, których zadaniem jest realizacja zadań tejże ustawy, a także ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Podstawowymi zadaniami komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób.

Zgodnie z art.4 ust.3 oraz art.18 ust. 3a i 8 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do zadań Komisji należy w szczególności:

· inicjowanie działań w zakresie: zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,

· podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,

· opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży.

Dom Pomocy Społecznej w Sejnach

Na terenie miasta Sejny funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej dla 25 przewlekle somatycznie chorych kobiet. Zapewnia on całodobową opiekę i zaspokaja potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne, społeczne i religijne mieszkańców. Zakres i poziom świadczeń dostosowywany jest do indywidualnych potrzeb mieszkańców. Dom prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, z siedzibą władz generalnych w Warszawie.

Stacja Opieki Caritas w Sejnach i w Puńsku

Stacja opieki Caritas w Puńsku została powołana w 2000r. przez dyrektora Caritas Diecezji Ełckiej w Ełku, natomiast stacja opieki Caritas w Sejnach funkcjonuje od 2004 roku.

Stacja w Puńsku świadczy usługi medyczne. Świadczone są trzy usługi: rehabilitacja lecznicza, leczenie stomatologiczne, świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze. Zadaniem tej instytucji jest opieka nad obłożnie i przewlekle chorymi w domu pacjenta oraz współdziałanie w rozwiązywaniu problemów socjalno- bytowych podopiecznych.

Stacja w Sejnach opiekuje się najuboższymi mieszkańcami miasta. Codziennie wydawane są gorące posiłki oraz cztery razy w roku paczki żywnościowe dla najuboższych rodzin.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna jest budżetową placówką oświatową podległą Staroście Sejneńskiemu. Funkcjonuje od 1979 roku.

Główne cele statutowe to: diagnoza psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna dzieci i młodzieży; terapia psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna dla dzieci i młodzieży; profilaktyka trudności wychowawczych; przeciwdziałanie agresji i nietolerancji; promocja zdrowego stylu życia.

Na podstawie zawartego w roku 2000 porozumienia pomiędzy Starostwem Powiatowym a Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w sprawie prowadzenia zadań publicznych, Poradnia realizuje również następujące zadania: udzielania informacji o prawach i uprawnieniach osób zgłaszających się o poradę; udzielania poradnictwa dla osób z rodzin naturalnych i zastępczych w miarę zgłaszania się tych osób do poradni; udzielania pomocy metodycznej dla pracowników socjalnych z terenu powiatu sejneńskiego; udzielanie porad oraz prowadzenie pracy merytorycznej z osobami z zaburzeniami psychicznymi; informuje Starostę o konieczności umieszczenia osób o szczególnych zaburzeniach psychicznych w ośrodkach odosobnienia.

Poradnia swoje cele realizuje również poprzez opracowywanie i wdrażanie cyklu projektów, programów profilaktyczno- wychowawczych, prelekcji i warsztatów.

2.3.2. Instytucje rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach

Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach swoim działaniem obejmuje wszystkie gminy. Urząd pracy zajmuje się aktywizacją zawodową osób bezrobotnych w szczególności poprzez realizację usług i instrumentów rynku pracy, a także poprzez wdrażanie projektów i programów rynku pracy.

Inne instytucje rynku pracy

Powiatowy Urząd Pracy w realizacji celów ustawowych współpracuje z innymi instytucjami rynku pracy. Należą do nich: instytucje szkoleniowe np. Stanisław Rasiul Szkoła Nauki Jazdy "JACWING" i instytucjami dialogu społecznego np. Lokalna Grupa Działania „Sejneńszczyzna”, Stowarzyszenie Prywatnych Przedsiębiorców Ziemi Sejneńskiej.

2.3.3. Instytucje reintegracji społeczno-zawodowej.

Centrum Integracji Społecznej (CIS)

W powiecie sejneńskim na dzień dzisiejszy istnieje jedno Centrum Integracji Społecznej. Powstało ono w 2013r. przy Stowarzyszeniu Na Rzecz Rozwoju Gminy Krasnopol „CHARYZMA”. W Centrum funkcjonuje pracownia porządkowo remontowa, która świadczy usługi związane z remontami oraz utrzymaniem czystości.

Warsztat Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej w Sejnach działa od 1 stycznia 2002 roku. Jednostką prowadzącą jest organizacja pozarządowa: Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych. WTZ realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzające do rozwoju i poprawy sprawności jego uczestników oraz możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku. Uczestnikami warsztatu jest 30 osób niepełnosprawnych, które ukończyły 16 lat i zostały zakwalifikowane do rehabilitacji w formie terapii zajęciowej przez Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

Do szczegółowych zadań WTZ należy: rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych uczestników, umożliwiających podjęcie pracy zarobkowej bądź szkolenia zawodowego; realizacja zadań kształcąco wychowawczych, zmierzających do rozwoju umiejętności w zakresie samoobsługi, integracji społecznej i rozwoju zainteresowań; zapewnienie uczestnikom opieki wychowawczej, medycznej i terapeutycznej w oparciu o rodzaj niepełnosprawności.

Zajęcia terapeutyczne prowadzone są w pracowniach: gospodarstwa domowego, krawiecko – tkackiej, technik różnych, plastycznej, technicznej i sali doświadczania świata, zgodnie z indywidualnymi programami rehabilitacji i terapii.

2.3.4. Inne instytucje.

Organizacje pozarządowe:

Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Sejnach

Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych działa w powiecie sejneńskim od 1998r. Swoją działalność ukierunkowuje na pomoc w rozwiązywaniu problemów oraz poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych, poprzez informowanie ich o prawach oraz możliwościach uzyskania pomocy z zakresu rehabilitacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i leczniczej. Prowadzi również zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży o ciężkich schorzeniach. Część działań prowadzona jest przy współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie np. turnusy rehabilitacyjne oraz Poradnią Rehabilitacyjną np. turnusy dla dzieci z wadami postawy. Stowarzyszenie organizuje również imprezy okolicznościowe, zajęcia sportowe i spotkania z rodzicami.

Sejneńskie Towarzystwo Oświatowo-Społeczne "Wychowanie dla Przyszłości" w Sejnach

Sejneńskie Towarzystwo Oświatowo-Społeczne działa od 1998 roku przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sejnach. Swoją działalnością opartą na społecznej pracy swoich członków, psychologów, pedagogów i lekarzy, obejmuje grupę ludności polskiej i litewskiej zamieszkującej teren Sejneńszczyzny.

Głównymi celami stowarzyszenia są: upowszechnianie wiedzy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej i prawnej dotyczącej rozwoju osobowości dzieci, młodzieży oraz rozwoju rodzin; promowanie zdrowego stylu życia; inspirowanie działalności wychowawczej, terapeutycznej i doradczej na terenie placówek oświatowych; wspieranie rodziny i szkoły w zakresie profilaktyki zaburzeń rozwojowych i trudności wychowawczych dzieci i młodzieży.

Główne obszary działania stowarzyszenia to: przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca (pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans), nauka, kultura, ekologia (nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie). STOS swoje cele realizuje poprzez różnorodne projekty społeczne, profilaktyczne i edukacyjne.

Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Nie jesteś sam” w Puńsku

Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży „Nie Jesteś Sam” powstało w 2002 roku z inicjatywy polsko-litewskiego Klubu „Viltele”. Funkcjonuje na zasadach wolontariatu. Swoją działalnością obejmuje, dzieci i młodzież potrzebującą pomocy, osoby niepełnosprawne, dzieci z rodzin patologicznych i biednych, zagrożonych alkoholizmem, narkomanią i przestępczością. W zajęciach często uczestniczą również rodzice dzieci i młodzieży.

Stowarzyszenie prowadzi zajęcia terapeutyczne oraz rekreacyjne, organizuje również święta okolicznościowe, gry i zabawy. Aktywnie uczestniczy w festiwalach (m.in. Festiwal Teatrów Dziecięcych), wystawach, spotkaniach tematycznych, pisze i realizuje programy socjalne.

Główne cele statutowe stowarzyszenia to: wspieranie rodzin w zakresie profilaktyki zaburzeń rozwojowych oraz trudności wychowawczych; pomoc rodzinom niepełnym w trudnych sytuacjach życiowych; integracja środowiskowa osób niepełnosprawnych; prowadzenie działalności terapeutycznej wspierającej, doradczej w stosunku do dzieci niepełnosprawnych; tworzenie warunków do pełnego rozwoju oraz udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym; współdziałanie z władzami lokalnymi, szkołami oraz podobnymi organizacjami.

Stowarzyszenie Młodzieży Sejneńskiej Borek

Misją stowarzyszenia jest wspieranie dynamicznego i wszechstronnego rozwoju oraz wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży w wieku od 12 do 17 lat.

Stowarzyszenie podejmuje następujące zadania: ochrona praw (upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka, swobód obywatelskich oraz działań wspomagających rozwój demokracji), nauka, kultura, ekologia (nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie, kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego), działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna (działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, promocja i organizacja wolontariatu), sport, turystyka, wypoczynek (wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu).

Stowarzyszenie „Familia”

Działalność stowarzyszenia oparta jest przede wszystkim na pracy społecznej członków. Familia działa od 2012r. Główne cele organizacji to: wspieranie podstawowych funkcji rodziny, udzielenie wszechstronnej pomocy każdej rodzinie. W szczególności rodzinom zastępczym, adopcyjnym, biologicznym, wielodzietnym, niepełnym oraz dysfunkcyjnym. Propagowanie idei rodzicielstwa, w tym zastępczego i adopcyjnego,

profilaktyka, zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z sytuacji społeczno-gospodarczej. Stworzenie profesjonalnego systemu wsparcia członków rodzin, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym. Prowadzenie działalności społecznej, edukacyjnej i terapeutycznej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, grup defaworyzowanych społecznie, ofiar przemocy, osób zagrożonych ubóstwem, osób uzależnionych, mniejszości narodowych, osób niepełnosprawnych, bezdomnych, bezrobotnych, prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe, seniorów i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Stowarzyszenie swoje cele realizuje poprzez różnorodne projekty oraz inicjatywy.

Sejneńskie Towarzystwo Opieki nad Zabytkami

Stowarzyszenie zostało powołane w 2004r. w Sejnach przez grupę lokalnych działaczy. Jego celem jest ochrona zabytków i krajobrazu kulturowego Sejneńszczyzny oraz upowszechnianie wiedzy o regionie, a także uświadamianie znaczenia społecznej opieki nad zabytkami i innymi dobrami lokalnej kultury.

Sejneńskie Towarzystwo Opieki nad Zabytkami w maju 2005r., powołało w ramach swojej działalności Muzeum Ziemi Sejneńskiej im. abp Romualda Jałbrzykowskiego. Instytucja ma charakter regionalny - obszarem jej działania jest Sejneńszczyzna.

Główne cele organizacji to ochrona zabytków i krajobrazu kulturowego Sejneńszczyzny, upowszechnianie wiedzy o regionie i uświadamianie znaczenia społecznej opieki nad zabytkami i innymi dobrami lokalnej kultury.

Muzeum Ziemi Sejneńskiej swoje zadania spełnia poprzez: gromadzenie, systematyzowanie i udostępnianie muzealiów w salach tematycznych (archeologicznej , dominikanów i biskupów sejneńskich, tradycji Wojska Polskiego i czynu niepodległościowego, numizmatycznej , sejneńskich szkół i wielokulturowości regionu). Ponadto w Klasztorze Podominikańskim w Sejnach utworzono Muzeum Diecezjalne w którym znajduje się archiwum zawierające cenną dokumentację. Prowadzi Bibliotekę o szerokiej tematyce: historycznej, religijnej, regionalnej. MSZ odpowiada za ochronę zabytków i ich rewitalizację. Pełni funkcję edukacyjną, wychowawczą i estetyczną, a także odpowiada za popularyzację poprzez organizację "lekcji muzealnych", aktywny udział (np. poprzez organizowanie wystaw okolicznościowych) w wydarzeniach ważnych pod względem historycznym w dziejach regionu. Funkcję informacyjną spełnia też utworzona przy Muzeum Informacja Turystyczna.

Lokalna Grupa Działania Sejneńszczyzna

Stowarzyszenie LGD „Sejneńszczyzna” powstało 22 grudnia 2005 roku. Lokalna Grupa Działania „Sejneńszczyzna” działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, aktywizuje społeczność lokalną, promuje, wspiera oraz upowszechnia realizację Lokalnej Strategii Rozwoju.

Edukacja:

Szkoły

Na terenie Miasta Sejny funkcjonuje: Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Szymona Konarskiego, Zespół Szkół Techniczno-Rolniczych im. Stanisława Staszica, Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II, Gimnazjum nr 2, Gimnazjum z Litewskim Językiem Nauczania „Żiburys“, Szkoła Podstawowa im. majora Henryka Dobrzańskiego – Hubala, Szkoła Podstawowa z Litewskim Językiem Nauczania Żiburys w Sejnach, Przedszkole Miejskie nr 1 oraz Przedszkole z Litewskim Językiem Nauczania „Żiburys”.

W Gminie Krasnopol funkcjonuje Zespół Szkół w Krasnopolu w skład, którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II i Gimnazjum.

W Gminie Puńsk funkcjonuje: Szkoła Podstawowa i Gimnazjum z Polskim i Litewskim Językiem Nauczania im. Dariusza i Girensa w Puńsku, Liceum Ogólnokształcące z Litewskim Językiem Nauczania im. 11 Marca w Puńsku, Przedszkole Samorządowe z Litewskim i Polskim Językiem Nauczania w Puńsku, Szkoła Podstawowa z Litewskim Językiem Nauczania w Widugierach.

W Gminie Giby funkcjonuje: Szkoła Podstawowa w Gibach, Gimnazjum w Gibach, Punkt Przedszkolny w Gibach oraz Szkoła Podstawowa w Karolinie.

W Gminie Sejny funkcjonują dwie Szkoły Podstawowe w Poćkunach i Krasnowie.

Biblioteki

Na terenie Powiatu Sejneńskiego funkcjonują: Biblioteka Publiczna Miejska w Sejnach, Pedagogiczna Biblioteka w Suwałkach z filią w Sejnach oraz trzy Gminne Biblioteki Publiczne w Puńsku, Krasnopolu i Gibach.

Kultura:

Ośrodki Kultury

Na terenie Miasta Sejny funkcjonuje Ośrodek Kultury, w Gminie Krasnopol - Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, w Gminie Giby – Gminny Ośrodek Kultury, w Gminie Puńsk – Dom Kultury Litewskiej.

Ośrodki te prowadzą działalność artystyczną, edukacyjną i prospołeczną. Prowadzą zajęcia i warsztaty dla dzieci i młodzieży, organizują koncerty, gale i przeglądy. Ponadto nawiązują współpracę ze szkołami i innymi instytucjami.

Ośrodek "Pogranicze - sztuk, kultur, narodów"

Instytucja kultury powstała z inicjatywy Krzysztofa Czyżewskiego i powołana została w styczniu 1991 roku przez Wojewodę Suwalskiego Franciszka Wasika.

Ośrodek prowadzi działalność artystyczną, edukacyjną, prospołeczną, badawczą i animacyjną. Celem Ośrodka jest pobudzenie społeczności lokalnej do kultywowania własnej tradycji i wszelkiej innej aktywności kulturalnej. Ośrodek służy wszechstronnej promocji kultury pogranicza Rzeczypospolitej Polskiej oraz jej współistnienia z kulturami innych narodów.

Sport:

W Sejnach działa Piłkarski Klub Sportowy Pomorzanka. Został on założony w 1957r. Drużyna swoje mecze rozgrywa na stadionie miejskim przy ul. Konarskiego 23A. Pojemność stadionu to 1000 miejsc. Pomorzanka posiada drużyny młodzieżowe: juniorów młodszych, żaków i orlików.

Na terenie Miasta Sejny oraz w gminach znajdują się boiska przyszkolne, w tym boiska wybudowane w ramach programu rządowo- samorządowego „Moje Boisko – Orlik 2012” (Sejny, Gmina Puńsk i Giby) oraz miejski i gminne stadiony.

Ochrona zdrowia:

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sejnach to obiekt świadczący usługi w rejonie miasta Sejny. Organem założycielskim Zakładu jest Powiat Sejneński. Zakład tworzą następujące jednostki organizacyjne: Szpital Powiatowy im. Dr Edwarda Rittlera w Sejnach, Specjalistyczna Przychodnia Powiatowa w Sejnach, Pogotowie Ratunkowe w Sejnach, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Sejnach, Poradnia Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) w Sejnach, jednostki obsługi administracyjnej w Sejnach, jednostki obsługi w Sejnach.

Na terenie miasta funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Rodzinna i Specjalistyczna "FALMED" oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Pielęgniarek i Położnych Rodzinnych s.c.

Na terenie gmin powiatu sejneńskiego funkcjonują: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICAL" w Krasnopolu, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej P. Zimnicki i A. Tynecki Spec-Med spółka jawna w Puńsku, Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Puńsku oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Rodzinna i Specjalistyczna "FALMED" w Gibach.

Pozostałe:

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna Sanepid Sejny

Powiatowa Stacja zapewnia realizację zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sejnach w zakresie sprawowania nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Do podstawowych celów Powiatowej Stacji należy wykonywanie wszelkich czynności związanych z realizacją zadań należących do Powiatowych Inspektorów Sanitarnych, a w szczególności: prowadzenie spraw związanych z wykonywaniem czynności kontrolnych i innych czynności wynikających z zadań nałożonych na inspektorów sanitarnych; pobierania próbek do badań i analiz laboratoryjnych; pobieranie próbek do badań

i pomiarów środowiskowych; opracowywanie ocen i analiz środowiskowych warunkujących zdrowie ludności; działalność przeciwepidemiczna; opracowywanie analiz i ocen epidemiologicznych oraz stanu higieniczno – sanitarnego; przygotowywanie projektów decyzji i wykonywanie innych czynności w postępowaniu egzekucyjnym w administracji; przygotowywanie wniosków do kolegium do spraw wykroczeń; inicjowanie, organizowanie, koordynowanie, prowadzenie i nadzorowanie działalności na rzecz promocji zdrowia; opracowywanie projektów planu pracy oraz sprawozdań z działalności stacji sanitarno-epidemiologicznej.

Sąd Rejonowy w Augustowie z siedzibą w Sejnach

Sąd Rejonowy w Augustowie z siedzibą w Sejnach jako instytucja wymiaru sprawiedliwości nie jest instytucją pomocową. Jest niezawisłym organem państwowym, powołanym do stosowania prawa w zakresie rozstrzygania sporów między podmiotami pozostającymi w sporze, a także decydowania o przysługujących uprawnieniach oraz dokonywania innych czynności określonych w ustawach lub umowach międzynarodowych. Wyposażony jest w atrybut niezawisłości (nie podlega innym organom władzy) i funkcjonuje w szczególnej, procesowej formie.

Sąd rejonowy dzieli się na wydziały (w zależności od potrzeb): cywilny, karny, rodzinny i nieletnich, ksiąg wieczystych.

Komenda Powiatowa Policji w Sejnach

Komenda jest jednostką organizacyjną Policji stanowiącą aparat pomocniczy Komendanta Powiatowego Policji w Sejnach. Komendant wykonuje na obszarze powiatu sejneńskiego zadania Policji w sprawach ochrony bezpieczeństwa osób oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Komórki organizacyjne KPP: Wydział Kryminalny, Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego, Jednoosobowe Stanowisko do spraw Prasowo – Informacyjnych, Zespół Prezydialny, Kadry i Szkolenia, Zespół Administracyjno-Gospodarczy, Jednoosobowe Stanowisko do spraw Łączności i Informatyki, Zespół do spraw Ochrony Informacji Niejawnych, Posterunek Policji w Puńsku.

KPP w Sejnach realizuje liczne programy prewencyjno-edukacyjne i profilaktyczne.

Straż Pożarna

W Sejnach mieści się Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sejnach. W skład komendy powiatowej wchodzi następujące komórki organizacyjne: Jednostka Ratowniczo Gaśnicza w Sejnach oraz Powiatowe Stanowisko Kierowania, Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Kontrolno-Rozpoznawczych, Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Organizacyjno-Kadrowych, Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Finansów oraz Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Kwatermistrzowsko-Technicznych.

Komórki organizacyjne wykonują zadania na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa, a także realizują inne zadania z zakresu ochrony ludności i ratownictwa.

Na terenie Powiatu Sejneńskiego działa 20 Ochotniczych Straży Pożarnych. Jednostki OPS znajdują się w: Sejnach, Bierzałowcach, Ogrodnikach, Berżnikach, Żegarach, Maćkowej Rudzie, Żłobinie, Krasnopolu, Jeglińcu, Romanowcach, Gibach, Głębokim Brodzie, Pogorzeltu, Sarnetkach, Zelwie, Puńsku, Wojciuliszkach, Smolanach, Widugierach i Krasnym.

Od 2006 roku przy OSP Sejny działa Orkiestra Dęta, która powstała z inicjatywy Wiesława Kibisza, Józefa Żukowskiego i Borysa Kasjanowa. Obecnie większą część składu orkiestry stanowią gimnazjaliści i uczniowie szkół średnich. Również wiele dzieci ze szkoły podstawowej uczy się grać na instrumentach dętych. Od maja 2008 roku orkiestra często koncertuje z zespołem Mażorettek Ladys z Sejn prowadzonym przez Panią Dorotę Tomczyk.

ROZDZIAŁ III

STRATEGIA POWIATU

3.1. Analiza SWOT

Punktem wyjścia w formułowaniu strategii jest zwykle analiza typu SWOT. Skrót ten pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strengths, weaknesses, o pportunities, threats (*mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia*). *Analiza typu SWOT to staranna ocena wewnętrznych mocnych i słabych stron organizacji, a także szans oraz zagrożeń ze strony otoczenia, w jakim działa. W analizie typu SWOT najlepsze strategie prowadzą do wypełnienia misji organizacji przez wykorzystanie szans, przed jakimi staje organizacja, i jej mocnych stron, przy jednoczesnym neutralizowaniu zagrożeń ze strony otoczenia oraz unikaniu słabych stron.*[#]

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem analizy strategicznej. Oparta jest na podziale wszystkich czynników mających wpływ na obecną i przyszłą pozycję organizacji na: zewnętrzne i wewnętrzne oraz negatywnie i pozytywnie oddziałujące na organizację. Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

1. Mocne strony – to czynniki wewnętrzne pozytywne; walory organizacji, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród konkurencji;
2. Słabe strony – to czynniki wewnętrzne negatywne, które są konsekwencją ograniczeń zasobów;
3. Szanse – to czynniki zewnętrzne pozytywne, zjawiska i tendencje w otoczeniu, które przy odpowiednim wykorzystaniu mogą przyczynić się do rozwoju oraz osłabienia zagrożeń;
4. Zagrożenia – to czynniki zewnętrzne negatywne, które stanowią barierę i utrudniają rozwój, jednocześnie nie pozwalając na całkowite wykorzystanie szans i mocnych stron[#].

Analiza SWOT pozwala oszacować, z jednej strony, które silne strony należy wzmocnić, oraz które słabe strony niwelować, a z drugiej strony dostrzec szanse do wykorzystania oraz zagrożenia, których należy unikać.

<p>MOCNE STRONY:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Krajobraz, położenie, niezanieczyszczone środowisko, 2. Wielokulturowość, 3. Działalność NGO, 4. Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej, Domu Pomocy Społecznej, 5. Działalność Pogranicza i ośrodków kultury, 6. Pozyskanie funduszy Europejskich, strukturalnych, 7. Rozwój agroturystyki, 8. Rozwój firm rodzinnych, gospodarstw rolnych, 9. Realizacja projektów w partnerstwie, 10. Funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku, 11. Współpraca z NGO- Samorzady, 12. Usługi opiekuńcze dla osób starszych, 13. Szpital i jego rozbudowa, 14. Przepływ informacji oraz współpraca instytucji i organizacji funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej (jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe), 15. Realizowanie działań profilaktyczno – interdyscyplinarnych na rzecz dzieci i ich rodzin, 16. Prowadzenie bezpłatnego specjalistycznego poradnictwa, 17. Promocja oraz rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, 	<p>SŁABE STRONY:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak wystarczającej liczby przedszkoli, 2. Migracja wykształconej młodzieży za pracą, 3. Brak nowych miejsc pracy, brak przedsiębiorstw, 4. Słabo rozwinięta komunikacja, 5. Wzrost demoralizacji, alkoholizm, przemoc w rodzinie, 6. Słabe wsparcie rodzin, brak asystentów rodziny, rodzin wspierających, 7. Braki kadrowe oraz lokalowe w OPS, PCPR, 8. Zbyt duże obciążenie zadaniami jednostek pomocy społecznej, 9. Brak budownictwa socjalnego, 10. Brak nowo budowanych mieszkań wpływa na wysokie ceny mieszkań, 11. Brak mieszkań chronionych, 12. Występowanie wielu problemów społecznych, 13. Niewystarczająca opieka medyczna, brak specjalistów, 14. Brak zagospodarowania wolnego czasu dla dzieci w Gminach, 15. Trudna sytuacja finansowa samorządów, 16. Zbyt mała ilość środków finansowych na realizację działań pomocowych i profilaktycznych, 17. Brak ośrodka interwencji kryzysowej, 18. Przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań, 19. Brak placówek udzielających specjalistyczną pomoc- ośrodków wsparcia,
<p>SZANSE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powstanie ścieżek rowerowych, 2. Pozyskanie środków na remonty dróg, 3. Pozyskanie środków zewnętrznych (krajowych, europejskich,) 4. Pozyskanie inwestorów, 5. Rozwój szkół zawodowych, profilowanych, 6. Pozyskanie ekspertów, profesjonalistów, 	<p>ZAGROŻENIA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost patologii społecznej (bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie), 2. Wielopokoleniowe uzależnienie od pomocy społecznej, 3. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, 4. Brak zaradności, motywacji do zmiany

<p>7. Organizowanie szkoleń trenerskich, specjalistycznych, 8. Mieszkania socjalne dla osób w kryzysie, 9. Rozbudowa szpitala, poradni specjalistycznych, 10. Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, animacja społeczna dla młodzieży i osób starszych, 11. Rozwój klubów sportowych, 12. Utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej dla młodzieży, 13. Rozwój ekonomii społecznej, 14. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w tym utworzenie Rodzinnego Domu Dziecka, rodzin o charakterze pogotowia rodzinnego, 15. Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej, 16. Skuteczna promocja i system szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, w tym zawodowe i specjalistyczne, 17. Wzrost zatrudnienia w instytucjach pomocy społecznej, 18. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>	<p>klientów pomocy społecznej, 5. Źle zorganizowany system pomocy społecznej, (bardziej opłacalne korzystanie ze świadczeń pom. społ. niż aktywność zawodowa), 6. Migracja młodzieży, 7. Zamykanie szkół ze względu na brak dzieci, spadający wskaźnik dzietności, 8. Wzrost demoralizacji i przestępczości wśród młodzieży, 9. Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej, 10. Zbyt rozbudowana biurokratyżacja, co zmniejsza ilość czasu poświęconej na pracę w terenie, 11. Zmniejszenie środków finansowych z PFRON, 12. Wzrost patologii społecznej (również wśród dzieci i młodzieży), 13. Zagrożenie demograficzne związane z małym przyrostem naturalnym i starzeniem się społeczeństwa oraz migracją ludności, 14. Rosnąca stopa bezrobocia powodująca wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, 15. Kierowanie dzieci do pieczy zastępczej instytucjonalnej ze względu na brak rodzin zastępczych, 16. Coraz częstsza ingerencja sądu we władzę rodzicielską ze względu na słabo rozwinięty system wsparcia rodzin.</p>
---	---

3.2. Obszary i kierunki działań z zakresu pomocy społecznej na lata 2014 – 2020.

3.2.1 Cel główny strategii.

Pomoc społeczna jako zintegrowany system wsparcia dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

3.2.2 Cele strategiczne, szczegółowe oraz wskaźniki strategii.

Określenie celów strategicznych oraz szczegółowych strategii dokonano na podstawie diagnozy problemów pomocy społecznej w powiecie sejneńskim, analizy SWOT opracowanej po spotkaniu zespołu do opracowania strategii oraz uzyskanych informacji z gmin w zakresie celów, wskaźników oraz zadań realizowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne gminy (instytucje pomocy społecznej, oświaty, kultury, zdrowia, organizacje pozarządowe i inne).

1. Cel strategiczny:

Wspieranie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.

1.1 Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej oraz pozyskiwanie, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych.

1.2 Zwiększenie liczby rodzin zastępczych w tym rodzin zawodowych.

1.3 Utworzenie rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego.

1.4 Utworzenie rodzinnego domu dziecka.

1.5 Zapewnienia wsparcia rodzinom zastępczym.

1.6 Zapewnienie dziecku pieczy zastępczej w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

1.7 Objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielnienia się wychowanków pieczy zastępczej i innych instytucji.

1.8 Zwiększenie kwalifikacji zawodowych i społecznych rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków.

2. Wspieranie rodzin.

2.1 Wspieranie rodzin w tym rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych.

2.2 Rozwój systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo wychowawcze w tym m. in. zatrudnienie przez gminy asystentów rodzin.

2.3 Organizowanie szkoleń oraz grup wsparcia dla rodzin biologicznych oraz zastępczych.

2.4 Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, dzieci będących pod ich opieką oraz rodzin biologicznych.

2.5 Tworzenie i realizacja programów na rzecz wspierania rodziny.

2.6 Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę organizującą jednostek wspierania rodzin i pieczy zastępczej.

2.7 Rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy w tym rozwój placówek świadczących usługi na rzecz społeczności lokalnej.

2.8 Podjęcie działań zmierzających do niwelacji skutków ubóstwa uniemożliwiających dzieciom właściwy start w przyszłość i uzyskanie wyższej pozycji w społeczeństwie.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych,
- liczba nowopowstałych rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- liczba ukończonych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze,
- liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa,
- liczba osób uczestniczących w szkoleniach oraz grupie wsparcia,
- liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach,
- liczba usamodzielnianych wychowanków objętych wsparciem,
- liczba utworzonych programów,
- liczba rodzinnych domów dziecka,
- liczba rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego,
- liczba dzieci objętych wsparciem środowiskowych form pomocy,
- liczba dzieci objętych działaniami zmierzającymi do niwelacji skutków ubóstwa.

REALIZATORZY	PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	TERMIN REALIZACJI
PCPR, OPS	GOPS, MOPS, Gminy, Sąd, Starostwo Powiatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe.	Środki powiatu, gminy, dotacje celowe, programy rządowe, środki organizacji pozarządowych, środki unijne, inne	2014 – 2020 W miarę potrzeb oraz posiadanych środków finansowych.

2. Cel strategiczny:**Rozwój systemu wspierania osób starszych oraz niepełnosprawnych.****Cele szczegółowe:****1. Wspieranie systemu pomocy społecznej w zakresie osób starszych.**

1.1 Poprawa jakości życia osób starszych oraz zagospodarowanie ich potencjalnej wiedzy i doświadczenia życiowego.

1.2 Zapewnienie instytucjonalnej i środowiskowej opieki osobom w podeszłym wieku i długotrwale lub ciężko chorym,

1.3 Utrzymanie istniejącej bazy lokalowej służącej osobom starszym i chorym na terenie powiatu np. Dom Pomocy Społecznej, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy,

1.4 Rozwój zindywidualizowanych usług opiekuńczych,

1.5 Organizacja międzypokoleniowych inicjatyw integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych i tym podobnych.

1.6 Aktywizacja społeczna osób starszych.

2. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych.

2.1. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej oraz zawodowej osób niepełnosprawnych.

2.2. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem poprzez uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, imprezach integracyjnych, itp.

2.3 Utrzymanie Warsztatu Terapii Zajęciowej,

2.5 Realizacja programów/projektów na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych,

2.6 Rozpowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach dla osób niepełnosprawnych,

2.7 Rozwój miękkich form pomocy opartych na rozbudowanym poradnictwie i szkoleniach dotyczących niepełnosprawności skierowanych do bezpośrednich opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych.

2.8 Opracowanie i wdrożenie modeli wsparcia kierowanych do bezpośrednich opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych opieką instytucjonalną i środowiskową,
- liczba mieszkańców DPS,
- ilość inicjatyw integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych,
- liczba uczestników WTZ,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono dofinansowania,
- liczba opiekunów osób niepełnosprawnych korzystających z doradztwa/ poradnictwa/szkoleń,
- liczba realizowanych programów wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny.

REALIZATORZY	PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	TERMIN REALIZACJI
PCPR, OPS	Starostwo Powiatowe, Gminy, GOPS, MOPS, PFRON, PUP, organizacje pozarządowe,	Środki powiatu, gminy, dotacje celowe, programy rządowe, środki PFRON, środki organizacji pozarządowych, środki unijne, inne	2014 – 2020 W miarę potrzeb oraz posiadanych środków finansowych.

3. Cel strategiczny:

Ograniczanie zjawiska bezrobocia poprzez odpowiednią politykę rynku pracy.

Cele szczegółowe:

1. Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna osób bezrobotnych.

1.1 Organizowanie kursów/szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe osób bezrobotnych.

1.2 Rozwój miękkich form pomocy opartych na poradnictwie i wsparciu psychologicznym wpływających na podniesienie kompetencji społecznych osób bezrobotnych,

1.3 Finansowanie staży, prac interwencyjnych, publicznych oraz innych form wsparcia m.in: CIS oraz KIS zgodnie z nomenklaturą ekonomii społecznej,

1.4 Wspieranie samozatrudnienia, w tym tworzenie przedsiębiorstw społecznych,

1.5 Wsparcie i promocja zatrudnienia osób znajdujących się w gorszym położeniu i zagrożonych wykluczeniem społecznym np. niepełnosprawnych, kobiety po urodzeniu dziecka czy młodzież,

1.6 Prowadzenie działań w zakresie integracji społecznej osób bezrobotnych,

1.7 Inicjowanie i promowanie działań sprzyjających rozwojowi sektora ekonomii społecznej.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych kursów/ szkoleń dla osób bezrobotnych,
- - liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem psycho-społecznym,
- liczba osób uczestniczących w stażach, pracach interwencyjnych, publicznych oraz innych formach wsparcia m.in: CIS oraz KIS,
- liczba dotacji udzielonych na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- liczba inicjatyw w zakresie samozatrudnienia,
- liczba podejmowanych inicjatyw w celu wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem,
- liczba osób objęta działaniami na rzecz integracji społecznej.

REALIZATORZY	PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	TERMIN REALIZACJI
PUP	jednostki powiatu, gminy, instytucji pomocy społecznej i rynku pracy, placówki oświatowe, związki pracodawców, organizacje pozarządowe,	środki własne, środki unijne, środki powiatu, środki Funduszu Pracy, środki gminy, środki organizacji pozarządowych, inne źródła,	2014 – 2020 W miarę potrzeb oraz posiadanych środków finansowych.

4. Cel strategiczny:

Wsparcie i rozwój działań na rzecz rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz z problemem uzależnienia.

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom w przewyciężeniu trudności życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie.

1.1 Udzielanie pomocy i wsparcia osobom i rodzinom w sytuacjach kryzysowych.

1.2 Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa.

1.3 *Podjęwanie działań profilaktycznych, edukacyjnych w zakresie radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.*

1.4 *Podnoszenie kompetencji kadry pomocy społecznej.*

1.5 *Realizacja programów w z zakresu pomocy rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych.*

1.6 *Ochrona i upowszechnianie informacji o prawach dziecka.*

2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy.

2.1 *Rozwijanie społecznej świadomości i wrażliwości na zjawisko przemocy w rodzinie.*

2.2 *Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy dla osób i rodzin, w których występuje problem przemocy.*

2.3 *Ochrona ofiar przemocy w rodzinie, m. in. poprzez zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia.*

2.4 *Prowadzenie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy.*

2.5 *Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.*

2.6 *Rozwijanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.*

3. Przeciwdziałanie uzależnieniom i ich skutkom.

3.1 *Działalność profilaktyczna.*

3.2 *Realizacja programów z zakresu zapobiegania zjawiska różnego rodzaju uzależnień.*

3.3 *Udzielanie pomocy specjalistycznej oraz tworzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.*

Wskaźniki:

- liczba działań profilaktycznych i edukacyjnych,
- liczba osób korzystających ze wsparcia,
- liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego,
- liczba osób korzystających z tymczasowego schronienia,
- - liczba sprawców przemocy uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- liczba opracowanych programów,
- liczba osób biorących udział w szkoleniach.

REALIZATORZY	PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	TERMIN REALIZACJI
PCPR, OPS,	PCPR, OPS, Policja, palcówki oświatowe, organizacje pozarządowe, ZOZ, SANEPID, inne.	środki własne, środki unijne, środki powiatu, dotacje celowe, środki gminy, środki organizacji pozarządowych, inne źródła,	2014 – 2020 W miarę potrzeb oraz posiadanych środków finansowych.

5. Cel strategiczny:

Udoskonalenie funkcjonowania instytucji pomocy społecznej oraz propagowanie wspólnych działań.

Cele szczegółowe:

1. Podnoszenie kwalifikacji pracowników.

1.1 *Szkolenie kadry pomocy społecznej,*

1.2 *Wdrażanie nowych instrumentów służących podniesieniu jakości świadczonych usług poprzez instytucje pomocy społecznej,*

1.3 Aktywna współpraca z organizacjami działającymi na rzecz pomocy społecznej.

Wskaźniki:

- liczba pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe,
- liczba podjętych wspólnych działań przez instytucje pomocy społecznej,
- liczba opracowanych programów.

3.3. Wdrażanie, monitorowanie, prognoza zmian oraz ewaluacja strategii.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zgodnie z art. 112 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej

z 12 marca 2004 roku (Dz. U. 175 poz. 1362 z póź. zm.) jest koordynatorem realizacji strategii. Monitorowanie i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na ocenie realizowanych celów. Dla każdego celu strategicznego określono odpowiednie wskaźniki. Monitoring strategii będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian wybranych wskaźników, mającym na celu zapewnienie informacji na temat słuszności i skuteczności podejmowanych działań. W przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też znaczącą zmianę poszczególnych kwestii społecznych, będzie można zweryfikować zapisy strategiczne. Ewaluacja strategii będzie przeprowadzana co dwa lata, rozpoczynając od 2016 roku. Ocena założeń w strategii będzie prowadzona na podstawie danych statystycznych, informacji własnych, materiałów sprawozdawczych i innych dostępnych źródeł przekazanych do PCPR w Sejnach od realizatorów merytorycznych poszczególnych celów, instytucji pomocy społecznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach z zebranych danych będzie opracowywało sprawozdanie, które przedstawi Radzie Powiatu.

Prognoza zmian

Analizując diagnozę problemów społecznych w Powiecie Sejneńskim zauważyć należy, że wzrasta liczba klientów pomocy społecznej. Coraz więcej osób i rodzin zmuszonych jest korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Pomimo, iż Powiat Sejneński jest jednym z najmniejszych w województwie to obserwuje się szeroki przekrój problemów społecznych. Zdarza się coraz częściej że rodzina boryka się jednocześnie z kilkoma problemami naraz. Ze względu na brak przedsiębiorstw i zakładów pracy a nawet zamykanie istniejących wzrasta liczba osób bezrobotnych w szczególności ludzi młodych, którzy z kolei ze względu na brak dochodów kończą edukację na szkołach średnich. Sytuacja ta w efekcie w niektórych przypadkach prowadzi do ubóstwa które także wzrasta. W związku z powyższym ujęto w strategii szereg działań pomocowych dla osób będących w sytuacji kryzysowej nakierowanych na wyjście tych osób z systemu pomocy społecznej.

Ze względu na kampanie informacyjne oraz zwiększony dostęp do informacji wzrasta wrażliwość społeczna na zjawisko przemocy w rodzinie co przedkłada się na liczbę interwencji policji ze względu na przemoc w rodzinie. Podejmowanie skutecznych działań skierowanych zarówno do sprawcy jak i ofiary przemocy ograniczy skalę stosowania przemocy w rodzinie.

W ostatnich latach obserwujemy również wzrost liczby rodzin zastępczych. Spowodowane jest to coraz częstszą ingerencją sądów rodzinnych we władzę rodzicielską oraz zmianą przepisów prawa tj. wejściu w życie w 2012r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z zapisami ustawy do placówek opiekuńczo wychowawczych nie mogą obecnie być kierowane dzieci poniżej 7 roku życia, muszą być umieszczone w rodzinach zastępczych. W związku z powyższym ujęto w strategii działania ukierunkowane na wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo wychowawcze nad dziećmi. Rozbudowa systemu wsparcia rodzin ograniczy liczbę ingerencji sądu we władzę rodzicielską. W sytuacji odebrania dzieci ujęto w strategii działania nakierowane na pozyskanie nowych kandydatów na rodziców zastępczych m. in. promocję rodzicielstwa zastępczego.

PODSUMOWANIE.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2014 – 2020 jest przede wszystkim próbą stawienia czoła zagadnieniu skomplikowanej i niewątpliwie trudnej sytuacji w zakresie problematyki społecznej, jaką zauważa się obecnie w społecznościach lokalnych.

Zaprezentowana organizacja systemu pomocy jest dostosowana do potrzeb społecznych, natomiast propozycje sposobów i metod zaspokajania tych potrzeb są kontynuacją funkcjonującego już systemu wsparcia, poszerzone o możliwości jego uzupełnienia w nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i operacyjne zostały wytyczone w oparciu o analizy dotyczące problemów społecznych oraz pomocy społecznej, edukacji czy sytuacji na rynku pracy. W głównej mierze są one zorientowane na wzmożenie pracy socjalnej jak również rozszerzanie i pogłębianie współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami działającymi na polu pomocy społecznej w powiecie sejneńskim.

Realizacja omówionej strategii winna zapewnić możliwość działań długofalowych, ukierunkowanych na pomoc i wsparcie osób i rodzin w procesie nabywania zdolności do samodzielnego i pełnego funkcjonowania w nieustannie zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej. Proponowane rozwiązania dają również szansę na sukcesywną minimalizację środowisk uzależnionych od świadczeń pomocy społecznej, a tym samym stanowią nadzieję, że kolejne pokolenia nie staną się również jej podopiecznymi.

Realizacja celów zawartych w prezentowanym dokumencie jest procesem ciągłym i długofalowym. Powyższa strategia nie wyczerpuje wszystkich działań, a jedynie te, które uznano za najpilniejsze i najbardziej istotne. Decydującym kryterium ich doboru były praktyczne możliwości ich realizacji, jak również ukierunkowanie na przeciwdziałanie oraz łagodzenie negatywnych następstw problemów społecznych i aktywizację marginalizowanych grup społecznych.

Podsumowując, prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2014 – 2020 jest wyrazem troski o stan problemów społecznych z jakimi borykają się mieszkańcy powiatu. Powstawała w nadziei, że zmobilizuje do jeszcze większej aktywności podmioty realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej, a tym samym przyczyni się do konsekwentnego dążenia przez nie do poprawy poziomu życia mieszkańców powiatu sejneńskiego.

WYKAZ TABEL

Tabela nr . *Rodziny korzystające z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu sejneńskiego w 2012 roku.*

Tabela nr 2. *Ludność Powiatu Sejneńskiego (stan na 31.12.2013r.).*

Tabela nr 3. *Liczba osób bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie w powiecie sejneńskim w latach 2012 i 2013 w poszczególnych gminach.*

Tabela nr 4. *Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sejnach wg wieku w latach 2012-2013.*

Tabela nr 5. *Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sejnach wg poziomu wykształcenia w latach 2012 i 2013.*

Tabela 6. *Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.*

Tabela nr 7. *Skala ubóstwa w Powiecie Sejneńskim w 2011 roku.*

Tabela nr 8. *Skala ubóstwa w Powiecie Sejneńskim w 2012 roku.*

Tabela nr 9. *Skala ubóstwa w Powiecie Sejneńskim w 2013 roku.*

Tabela nr 10. *Liczba wypłaconych dofinansowań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2011r.*

Tabela nr 11. *Liczba wypłaconych dofinansowań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2012r.*

Tabela nr 12. *Liczba wypłaconych dofinansowań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2013r.*

Tabela nr 13. *Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodków Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności w roku 2011.*

Tabela nr 14. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodków Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności w roku 2012.

Tabela nr 15. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodków Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności w roku 2013.

Tabela nr 16. Alkoholizm - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej roku 2011.

Tabela nr 17. Alkoholizm - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej roku 2012.

Tabela nr 18. Alkoholizm - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej roku 2013.

Tabela nr 19. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej w roku 2011.

Tabela nr 20. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej w roku 2012.

Tabela nr 21. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej w roku 2013.

Tabela nr 22. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Sejneńskim w latach 2011 – 2013.

Tabela nr 23. Dane dotyczące przemocy w rodzinie w Powiecie Sejneńskim w latach 2011-2013.

Tabela nr 24. Dane dotyczące sprawców przemocy w rodzinie w Powiecie Sejneńskim w latach 2011-2013.

Tabela nr 25. Dane dotyczące ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Sejneńskim w latach 2011-2013.

BIBLIOGRAFIA:

1. J. Wawrzyniak, *Socjologiczne i psychologiczne akty przemocy*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, Łódź 2007r.

2. J. Mellibruda, *Przeciwdziałanie przemocy domowej*, Wydawnictwo Instytutu Psychologii zdrowia PTP, Warszawa 2009r.

3. Komenda Powiatowa Policji; *Informacja dotycząca porządku i bezpieczeństwa oraz występujących patologii na terenie Powiatu Sejneńskiego w latach 2011 - 2013.*

4. K. Stanek, *Praca socjalna z osobą lub rodziną z problemem przemocy*, Wyd. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014r.

5. *Ludność w województwie podlaskim w 2013 r.*, Białystok: Urząd Statystyczny w Białymstoku 2014

6. *Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie. Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie, wyniki badań TNS OBOP dla ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej*, Warszawa 2007r.

7. *Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia, Analiza rynku pracy wraz z identyfikacją problemów*, Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach, 2014 r.

8. *Program w zakresie pomocy społecznej w województwie podlaskim na lata 2000-2006*, Białystok 2000r.

9. Ricky W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, wyd. PWN. Warszawa 2004r.

10. *Sprawozdania MPIPS, 2011-2013.*

11. *Sprawozdania rzeczowo-finansowe samorządu powiatowego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON, 2011-2013.*

12. *Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.*

13. *Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182. Z późn. zm.)*

14. *Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.).*

15. *Ustawa o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514).*

16. http://www.rops-bialystok.pl/downloads/RAPORT_Ubostwo_21.03.2012.pdf
17. <http://www.powiat.sejny.pl/>
18. <http://www.parpa.pl/?subL=0&checkL=2#sub01>
19. http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/WZ_Rozne_oblicza_polskiej_biedy.pdf

**PRZEWODNICZĄCY
WADY**

mgr inż. Ryszard Grzybowski